КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а юхкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

ШИНАРДИ, 22 июль 1969 шу. № 87 (4724). Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарчу Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

Л. И. Брежневи Н. В. Подгорныйи Польски Халкъа Республике кхачар

ВАРШАВА, 21 июль. (ТАСС). Польски вIашагIкхийттача болхлой парте бехарах халкъа Польши 25 шу хиларца дувзаденна шIей деначча дакъа лаца тахан Варшаве кхачар КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев СССР Лакхехьарчу Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный.

ВЕЖАРАШХА ДОЛЧА ХАЛКЪАГА ДIАХЬИЙТА ДЕГ ТIАРА МОАРШАЛ

Нохкъостана Л. И. Брежнева, Н. В. Подгорне, А. Н. Косыгина Польски Халкъа Республика кхолла шIейна — Польша юхаметтаеттаиль 25 шу дизарна дувзаденна моаршала телеграмма яхьийтай нохкъостана В. Гомулкага, М. Спыхальскега, Ю. Циранкевичага Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета цIерагIа, деррига советски халкъа цIерагIа, шоай цIерагIа шар дег тIара моаршал а доахьйт, хина мел дар хилар лоаш лаьца а боакх польски кулгалхоша а парте гIолла Польски вIашагIкхийттача болхлой парте Центральни Комитета, ПНР Паччахьалкхен Советан Министрий Советан, вежарашка долча Польски халкъа.

Телеграмма тIа белгалдоаккх, социализм хьалъяча польски халкъа карагIдаьнна боккха-дикка хIамаш, ПНР-ес хадаьнза чакхйоаха мацар бозаш йола арахьара политика — Польски вIашагIкхийттача болхлой парте — польски халкъа деналерча авангарден кулгалвеча низен гIулакхашна айхха юкъзаенна хилар. Халкъа Польша партен беррига къахьегамхойн айхха пхьоагIо, польски коммунисташ марксизма-ленинизма цIаккха лергIоацача кхеяшта тешаме хилар — польски социалистически общества бохалургбоаша низ дулбуьла хьаст, хIана яо доахачен дIахе деладедолчен тоалаш бокхха тешам.

Польски вIашагIкхийтта болхлой парте Советски Союза Коммунистически партен вежарашха йолча къыча партешпен онгIув оагIоша а болаш леррагIа къовсам лоатта а баб, лоатта а бу социалистически паччахьалкхенац массе оагIорахьара чIоагIа кхотаар духьа, дунен коммунистически болхлойн болама цхьоагIо чIоагIъяр духьа, йоах телеграмма тIа.

Советски кулгалхошй беррига советски наьха цIерагIа вIахийказу, лерхIарашн лаьцташи наьмн хилара, вIаьни сий даха, КПСС-ен ПОРП-ен уйлаш бокъонца цхьатарра хилара лаьра тIа латта вай халкъашеи мехкашеи юкъера вежарашха йола дотгаIаш айхха цхьана ледаду гIулакхаш цIаккха из хинпача тайпара чIоагIа хилар моашта дег тIара дикка хетилга. Советски Союза Коммунистически парте, Советски правительства, деррига советски халкъа дIахе а даьза дарт мел доацар дерга шинна а мехка юкъера цхьоагIон цхьана ледаду гIулакхаш дегIаккхуварш чIоагIдарах.

(ТАСС).

ПРОФСОЮЗАШИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬИ

Ценгара денга шерлуш латт республика предприятей, колхозий, совхозий коллективашка пятилетка ваданеш хаьал хьалха кхоьчашъяраи сийдолча ленински юбилейна даха доаггIача тайпара накъвдахарах йолденна социалистически яхь. Халкъа бохама деррига доакъошкара иттат эпараш бола болхлой, колхозой, специалисташ ба къахьегама овсарле лаккъара деррига технико-экономически хьокхамаш тоадара резервех дикагIа пайда эцара тIехьарча боламе дакъа лоацаш. Дика чакхальякхал пятилетка дилагIача шерахьалхара ах шу. ТIехкхоачашъльй республика промышленноста продукци арахецареи цулна реализаци ярен плана.

Вай массане а дегаш гIоздаах фабрикай заводий, гIишлоягъеча, колхозий, совхозий къахьегамхоша хьахача доламаша. ХIана хьаяхашка латта декхар да цу нохкъа дIадо шерра гIа баккхар, производства темпаш ехь а лакхъяр. Делче, вай ер дезаб да производства экономически эффективность лакхъара лоаттабу къовсам кхы а шербар. Из кулурга нагахь сайна вай еррига воай резерваш юкъейоалайой, планировании экономически стимулированеи керлача система лучь тороех бокъоца пайда...

Цу гIулакха чIоагIа лоарIаме хила езаш а йолаш а я вай производстве керда мелдар чакхдоаккхача цани хьалхе латташ а инициатива йолаш а йола профсоюзни организацеш. КПСС XXIII съезда решенеш тIа белгалдаьккхача тайпара, цар еггара хьалхара декхар да «социалистически яхь кхы а шерагIа йоаржар, къахьегамхоша юкъе бу кхетама болх тоабар, болхлой а гIулакхерча наьха а къахьегами быти вIаштIехьбаккхара деша дукхагIа йоакхо яр».

Парте хьалхашка оттадаь уж декхараш вай республика профсоюзни организацей балха программа а хиша дIаоттаи хIанз. В. И. Ленин вань 100 шу дизара накъабаха кийчлуш Грозненски химически комбината болхлоша вай республика предприятешта юкъе еггара хьалха хьаллаьнай Москверча Фрунзе цIерагIча фабрика ткачиха М. С. Ивтаенковай инициатива. Пар кош денная 1970 шера 21—22 апреле арахеца продукци дукхьала кховьча бедалахи материалеи кена. Кходаьча кIадах 31 эзар бера ноч, 3500 берий костюмаш хьае декхар тIайийпал Грозненски швейно - производствени объединенее хIамаш тетарашна. Шерра баьржаб цу предприятешка хIиман кхомбара тIехьара къовсам эзараш сомий маьха а кхаяь бедал, материалаш, электроэнерги, кхыдараш.

Хьалха латтача предприятей болхлой коллективашта дIадоладаь дика гIулакх хьаллаьнад Нохч-ГIалгIайчен еррига предприятешта. Цу яхьа хьалха латтарашн, из вIаштIехьйоахараш, цунна лостам дураш партийни организацей кулгалла болх беш йола профсоюзни организацеш я. Боккха болх бу цар къахьегамхой творчески хьинар айдара: эзараш нах ба хIанз республика халкъа болхана доакъошка дахьарча хьажара йукъе бахка экономи мишта ю хьожаш, резерваш гучайоахаш. Сакха 12 эзар рационализаторски предложени еннай пар. шарех ворхI эзар производствана юкъейиннай. Уж тIаерлаьь яр материальни ресурсех, ахчан средствaex дикагIа пайда эцара, арахецача продукцега хIабеда мах лахбара.

Профсоюзни организацеша социалистически яхь дика вIаштIехьъяьккха мотигаш дукха я республике. Дикка хьинар айдена къахьегаш я Карабулакерча газобензиновни- Грозненски ремонтно-механически, «Красный молот» яхача заводий, кхыча предприятей коллективаш. ЧIоагIа довзхIаме да резерваш гучайоахача, хIаман кхомбеча, доккхий тешаш даьхача къаьст-къаьстача болхлоша, бригадаша, сменаша Iоаль опыт профсоюзни комитеташа массанена а дIайовзийтара деша йоазхо яр.

ХIанз керттера дар да тIанйна декхараш кхоачашдара, къахьегама овсарле лакхъара, производства резерваш гучаяхара а цавех пайда эцара а хьаржача яхьа профсоюзни организацеш хьалха латтар. Цар шерра пайда эш беза дукхха нах юкъе а болаш рейдаш яь, новаторий творчески бригадаш вIашагIйохкар, технически смотраш яр, индивидуальни социалистически договораш кховчаш мишта ю таххар саьна йолча шоаш чина хилар практике хьахьекъа йолча профсоюзни балха форнаех. Цунна цхьана мащар бовнаш къовсам лоаттабе беза штурмовщинаца. Балха хьехьа йоалрна график тедхаярца чIоагIа теркам тIабахийта леладе деза технически ларда тIа латта балха нормаш юкъеяхьара, къахьегама дисциплина чIоагIъяра, къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхара гIулакх.

Профсоюзни организацеш лIам тIа латт ишта болхлой, инженерно-технически болхлой экономически знанеш лакхъяр, производства новаторий хьалха латта опыт шерра дIайовзийтар.

Вай деррига рузаьа къахьегарна хьахулаш а ишта мара хьахиза йиш йоацаш а да. Болхлой къахьегам оасарлегIа ма хулшоай предприятe гIулакхаш тоадара. Цуи рентабельность лакхъяра цар теркам дукхагIа тIа ма боххит дикагIа кхоачашдулурга пятилетка декхараш, сийдолашагIа накъадохалургда берригача халкъа цIейна — В. И. Ленин вань 100 шу дузача денна.

Парте дIадех ерригача предприятей гIишлоягъеча организацей коллективай цаа производства эффективность лакхъара, Iилма - технически прогресс сихъяра, къахьегама овсарле лакхъара, еш латта производствени мощносташ сихагIа хьалъэь яхара, йолаш ярех дикагIа пайда эцара тIабохийтилга. Профсоюзни организацей декхар да уж декхараш кхоачашдара шерра къовсам лоаттабар.

Н. Г. ЧЕРНЫШЕВСКЕ ЦIЕРАГIЧА ОПЕРАИ БАЛЕТЕН САРАТОВСКИ ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ТЕАТРА КОЛЛЕКТИВАНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Республика къахьегамхошта культурни гIулакх дара хьакъе боккха болх бараxи творчески гIоламаш дахарехи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота йойла Н. Г. Чернышевске цIерагIча операи балетен Саратовски Паччахьалкхен театра коллективана.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Т. ЭСЕНБАЕВА.

г. Грозный,
1969 шера 18 июль.

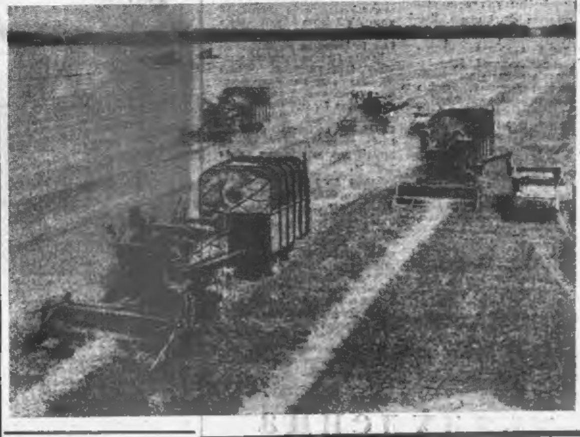

Кубанерча кхашка массанехьа чуна доладаьа ялат. Кхашка болх беш а 43 эзар трактор, 10 эзар жатка, 14 эзар сонгIа комбайн.

Тимашевски района «Октябрь» яхача колхозе Iон замалахьа Iаламе хьалаш хьтуе болаш хинадене а дена дуIаш хинадале а дика хинна гурахьа дийна ялат. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 38—39 центнер йоалах укхаза. 15 эзар гоннал кIезигагIа доацаш Дахьен амбарашка ялат чудоссанерва.

СУРТА ТIА: гурахьа дийнача кIашка касарахи хьалхашан оардаш латт «Октябрь» яхача колхозе.

Е. ШУЛЕПОВА сурт. ТАСС фотохроника.

НАХА ГIУЛАКХ ДАР ТОАДАРА

21 июле Грозне пионерий Дворече болх бе йолалар балача наха бытови гIулакхаш дара РСФСР Министерства швейни предприятей болхлой семинар. Москвера, Белгородера, Ленинградера, Воронежера, Астраханера, Калининера, Махач - Калара, Ростовера, Ставрополера, иштта мехка кхы дукхача городашкара балача наха бытови гIулакхаш дара предприятей кулгалхой, художникаш - модельераш, конструкторш, закройщикаш, мaIача даьхен, кхаьнахьех, берей масса тейпара баракъий мастераш ба семинаре дакъа лоацеш.

Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела заместитела вов. Сухина дег тIара дIайха моаршал хьаттар семинаре гулбенниракшка.

Семинар хьайийлаьр РСФСР Министерства швейни производства управлене отдела начальника вов. Бондаренкос. Хьалхарча дийнахь семинаре доклад йир РСФСР главшвейбыте начальника заместитела вов. Чаунина. Цо лийнар наха дикагIа бытови гIулакх дарах, баржъаш тегарех ремонт ярех рентабельноста боарам лакхбарахи юбилейни шера плапи кхоачашъярахи лаьца.

Шоа дийнахь болх беш хургья семинар. Цига лакъе моацаров 1970 шера арахеца, шина, кийчъьяча баракъий моданка хьожаш, Грозненскаи Калининскаи молай Шев изделеш арахецара технологи, баржъашта ремонт яра керда формаш Iомеш хургба.

Семинаре дакъа лоацаш ба облсовпрофа председатель вов. Сальников, парте обкома промышленно - транспортни отдела заведующе заместитель вов. Гирин.

Семинар дIадо болх беш я.

С. ЗИНЮК.

ЯЛАТ—ДАЬХЕННА

СОВХОЗА КХАШКА

Тха совхозе укх шера чуна дезаш 2875 гектар ялат да. Цох 2202 гектаре тIара дар гурахь дийна ялат да, 503 гектара тIа горох я.

Ялат чуна болабалелехьа совхоза конторе бригадашкен собранеш хилар. Цига оттайир хьувнаьа чуэнаре план. ХIара комбайнера, трактористе, шофера балха нормаш белгалйир. Цул сонгIа белгалйир комбайнай группаш, звеньяш, ялат чуэнаре отташ графикаш, ьерра ялат дIакхухьаргдола маршруташ, кхыдараш. ХIафта совхозе меттел еррига районе а дика болх беш цIи йолача механизаторашна Ибрагимов Мохьмада, Доллаев Саламу, Сейбиев Мохьмада, Мальсагов ТIауса социалистически декхараш тIаийцар хIаране 300 гектара тIара ялат хьакха а арза а 8—10 дийнахьа деррига ялат чуэна лаьохIар. Белгалваннаха деле уж шоайла а яхе бевнилга.

ХIанз совхоза ялат чуэнаш 19 комбайн я. Цул сонгIа болх беш я 9 ЖВН- 6 яха жатка. ХIаьта горох хьокхаш я 13 восилки ЖБА-3,5 яха жаткех.

Ялат группови хьасане арадаьхаккари къаьста долаш чуэнаш ба тха механизатораш. Цу гIулакха комбайний группаш вIашагIъехкай совхозе. Группаш звеньях латт. ХIара звенос ьерла ялат дIакхахьаре яхьа автомашина хьожаш.

ХIаьхле тха механизатораш хьакха бяркъаб 780 гектара тIара мукх. ХIаьта пох ьерла, схаладака дIачубоассабаьб 340 гектара тIара 10700 центнер гарге мукх. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 19,8 центнер боал ц. ХIаьта... 32—38 центнер а хул. Цул сонгIа 330 гектара тIара горох а ... 210 ... тIа киинар.

Боккха теркам тIабахийтаб комбайнераша шоаш хьокха ялат доа ца дарх. Цудухьа хIара комбайна хийра моттигаш дIакъайлаха. Цул сонгIа кхай тIара ялат лола хилар бакъаш доашц шоашта магойта хапаш техаш йола аппарат Iолох а йий хьокх комбайнераша ялат.

Ялат чуэнашехь а кхай тIара ча гулден, цунах аргIаш деш кхоъ бригада я. ХIаьта 10 агрегат а я СПУ-11 яхача аргIаш деча агрегатех вIашагIъелла.

Хьувкъам чуийна, ча гулдаь юкъвадаьнна лаьтта дукхагIа йолча хана бийсанна оакаш а ворхI трактор. Цар хIанзале 310 гектар лаьтта ьеха. Ала деза укх шера ялат чуийна дааннача 100 гектар лаьттах тIа шоалагIа ... культураш дIае тхо дага долга.

Юртбоахама техника кхай тIа еха моттиг хуле — из тоае вьнна араьяккха «кхашка» гIолла делаш шиъ техника я. Цу машинаш тIа а юртбоахама техника тоаяра эшаш йоль запасной цатхадеш, инструмент, кхыдараш. ХIаьта лоагор кхоачалой из эшшача хане хьатIа а дай чудотт заправщикаша.

Дика вIаштIехьдаьккхад совхозе кхош леладерий къахьегамхара безам совбаккхара гIулакх а. СменагIа эггара дикагIа болх баьча комбайнере лун а карара кара теле цIе ... ХIаьта — цул сийна айн контора юххе цIе байракх. Механизатора ше дийнахь мел баь болх ча безам баьа, бригадай кхай тIарара станашкз кIара дийнахь баь болх дIаязбеш графикашна хайка мара безац. Деллъе хана механизаторашта болх беча моттиге даа хIама лоаттадъ. ХIаьта, болх баь а ваьнне мукъа ха йолча хана, долаш да цунна деша керда газеташ, журналаш, истола тIара ловзараш, радиоприемник, кхыдараш.

Ялат чуийна даьча совхозе эггара дикагIа болх баьча кхаь комбайнера ахчан премеш дургья. Комбайнераша С. Дандаева, М. Ибрагимова, Г. Мальсагова шоай комбайнехьара нормаш шоазе тIехкхоачийбе. ХIаьта цхьанекха ца дIадахадаш кхай тIара ялат мааваш бача шоферашта шоай нормаш тIехкхоачаш ца еш.

А. КУЮМДЖИЕВ.

Урус-Мартана райгча «Красноармейский» совхоза керттера агроном.

Кхай тIара телефон етт

Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз боккха боалам ба. ВорхI кхаш леладу, кхоъ баьпадараш, наI сон кхе бу бригадаш я цуй. Цул сонгIа колхоза я кон тIара оахазаараш, жа, хьакхараш, доахан лелалу ворхI ферма.

Воахана бригадаш чIаьнт гIьна я. хIаьта центральни усадьбера цхьайолча бригаде дIаккхача 50—60 километр ниъкь бе беза. Из баьхан долаш хала цар колхозе беча балха дерттIа тIахьожам лоаттабе. ХIара дийнахь гулбе безаб бригадираш, кхыбола специалисташ. Царна заьани лун. хIаьта баьча балха своднаш гулъеш дукха ха йовра. Цудухьа колхозо правлене соцаш бир боахане диспетчерски йилла. 1967 шера февраль бетта болх бе йолаелар из.

ХIана хьувкъам сиха чуэпара, кхыдола гIулакхаш шоай ханаха вIаштIехьдахара доккха новкъостал ду диспетчерски станце.

ХIара колхоза керттерча специалиста машинаш тIа, специальнаш тIа, кхаш леладеча бригадашка, фермашка, кхыйолча объекташка оттадь 30 РСВ—1 маркаx йола радиотелефон я. Нагахьа саннa молагIча бригаде трактор, комбайн е кхыйола юртбоахама машина ехача из миччa сенай, кхиа фу эш цу сахьате бригадера радиотелефон а теле дIахойт диспетчерски станце. ХIаьта диспетчера радиотелефонаца кочалла ду летучка тIарча механика.

Тхо председателаца кхашка гIолла лелача хана дукха моттигаш хилар цул указанни ала езаш.

Иштта, баьпадараш кхелеча бригадера диспетчерага хоам хилар хьалха кхартош, дIаяхьа транспорт а йоашаш маьлхо йоакъа а еш латт аьлча. ХIаьта председатель из шийна хезашехьа радиотелефонаца гараж хьа а йийка, цигара дежурни машин хьийтар цу бригадера кхартошк хьал. Цу тайпара дукха моттигаш хилар тхо кхашка гIолла лелача хана.

Саьбенна ялат чуэнаш ба хIана колхозхой. 6-ча июле 24 комбайн группови хьасане хьалхари арлари къаьста а долаш 220 гектара тIара горохи, 8 июле 500 гектара тIара мукхи чуэна болабелар колхоза механизатораш. Хьалхари арлари къаьста долаш 92 гектара тIара мара чуийцабаш укхаза мукх.

— Хаеттана сведкашка яхачох укх бетта дукха йоачаш хургья йоалар. Хьекха касарах улла мукх догIа вIашбахача телхаргбар, цудухьа хьоккаш еха оарда а оардаш чуэп оаха ялат, — йоах председателa. ХIанз 400 гектара тIара мукх ьерде баьнна.

Ялат чуийна хьнна лаьтта аха доладаьа механизатораш. Из болх бийсана шие тракторе бу. Лаьтта оаххашехьа а калийни тухи удобренеш тоае кхашка.

Чах дерриге а хьалехьдеш аргIаш ду.

400 гектар лаьтта аьха баьннаб укхаза. 100 гектара тIа сиха кхачаш йола коартолаш а дIайийнай.

Дика лоаттаду колхозе кхаш лeладерашта эша гIулакх. ГаьнарчA бригадай станашка кхозза тха хIама кийчду дийнахь. Станашка шеча, ЛансIага а цIеча уголокашка столаш тIа укхаш газетий журналий подшивкаш я. Латташ а радиоприемникаш телевизораш.

ВорхIлагIча бригаде тхо долаш эггара дикагIа болх баьча И. Аксютенко сийна байракх дIйир бригаде. Цул сонгIа дийнахьа эггара дикагIа болх баьча комбайнера, трактористa, шофера карара кара тела Ше вымпел лу. КIиргIа шоаш арахецаш ца колхоза кхоачашбоанараши тоаламаш дуваь «Молния» яха немгазет. Социалистически яхье дьнача бригадашка хIара зеннаш ю балха итогаш. Хьувкъам чуийна баьньтул тIехьагIа цхьоалагIа моттиг ьаккхача бригадана 500 сом чоаллагIа моттиг ьаккхачоа 300 сом ахчан премеш дургья.

Дика къахьегараш дукха ба колхозе. Цхьабакъда хIана цeрна барам белгалбуол. Цудухьа боагIа диспетчерага балха тIа лаьха тоалаш дахарах бола хоам.

Тхо цига хиннача дийнахь дуьлагIча кхаш лeладеча бригадера хоам бола горох чуэнача дика болх баьб Я. Черниковeм. И. Купнеповeм. Я. Черникова хьекха улла горох паралди ши... кхоачашъем 14 гектара тIара горох аьрлай цхьан дийнахь. Цу тайпара дика болх бу мукх чуэпаш боахкача комбайнераша И. Аксютенкос. Я. Шевченкос. Н. Чуприна. Цар СК-4 маркаx йолча комбайнашца норма 14 гектар йолча хIаране 20 гектара тIара мукх чуэп.

Ялаташ чуэпара болх дика вIаштIехьбаьккха лелаф колхоза кхашка.

М. ХАМАТХАНОВ.

ХIанз хийцна кIа чуэпаш ба «Шалинский» совхоза шоалагIча отделене механизатораш. Уж бахкаш дика кхайтта комбайн я. ХIанзале 580 гектара тIара ялат чуийца даьннад. Группови хьасане кIа чуэпаш бача комбайнерашта юкъера къаьстта кийча хьахетам ва Дудурхаев Мухьмад. ХIара дийна 53 тонн ялат оард цо, юкъера лаьрхIача гектара тIара 25 центнер дика кIа. Сменни норма 150 процентага кхоачалца кхоачашдеш хьанха латтача комбайнера.

СУРТА ТIА: шоана гу кIа оардача болх беш йола Дудурхаев Мухьмада комбайн (хьалхерьяр).

И. Пашова сурт.

ПАРТОРГАНИЗАЦИИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬИ

Хlара доагlача лено гаргалут вай В. И. Ленин вав 100 шу дизара. Цу сийлахь-доккхача исторически денна даха доагlача тайпара накъадахарш дахъе боккха бехктоккам тlалат партийни организацешта. Боккъалдар алъча коллективе массово-политически болх вlаштlехьбаккхарга хьежжа хургда тlаийна социалистически декхараш кхочашделга.

Н. А. Анисимова цlерагlча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода коллективо чlоагlа дегаш уравтта тlаийнар «Владимир Ильич Ленин вав бlаь шу дизара кийчо драх хьакъехьа КПСС ЦК-ас бах соцам. Цу исторически документа лоархlам тlагlерттан кхетамцен коллектива хlара члена дlабовзийтаб цеховой партийни организацешна. Дар-м доцча хила дела — цхьаккха болхло висанзар цуй терко ца еш, вай парте тlахьехама дикача къахьегамца жоп делар массане а. Ший низаген хьинарген хьежжа деллах дакъа коллектива хlара члено пачхьалкхен плани социалистически декхараш кхоачашдеча.

Завода партком, ваьха къахьегамен политически хьинарах пайда а эцаш, керте эттар яхьяжача социалистически яхьа. Цу доархlамеча гlулакха юкъе довхза дакъа лоаш производстве хьалха латтарашен новаторашця. Цар еппа дукха мальера предложенеш хьалхагlа цехашка йийца а йийца цул тlехьагlа партком вlашкайоадайир.

Хlаьта цо. бейтала, дика аьттув баьккхар 1968 шера пачхьалкхен плани социалистически декхараш кхоачашде.

Укх шера ваьнь бетта завода коллективо хьалаьйар Фрунзе цlерагlча Московски фабрика болхлочуш М. С. Ижнинковай патриотически почин. 1969 шера 1 июле венз бедалахи реагентехи кайда дизагlа эпара чочах цхьа тонн катализатора кхухаргра дlалодар лехле лаьрхlад завода болхлоша: тхьба силикат — 0,8 процент, купоросни цаьтта — 0,8 процент: тlехдика бензин хьадарга дlайада изобутан — 1,1 процент, серни кислота — 1,5 процент.

Цу доориге завода коллективага йиш хулайтаргья кхоьча бедалцен реагенташцен 1970 шера 21-чен 22-чен апреле болх бе. Цу гlулакха аьттув баьккхаб цехий, установкай коллективашта юкъе баьча боккхача агитационно-массови балхо. Политинформатораша, агитатораша хlара болхлочуна дlабовлийтар вай Даьхен халкъа боккамера нох. Ижнинковай почина лоархlам.

Цо а, белгала, боккха аьттув баьккхар завода дукхача коллективай балха толаи балара.

Къаэцаргья вай, масала, опыт йолаш вола мехкдаьтта чакхдахар, коммунист нох. Пиркис керте латта № 21—1 йола коммунистически къахьегама установка. Творчески хьинар айденнеи къахьег цу установк технологина. Пулукха толамаш а доах. 26 июне заводерча ахьча коллективашта юкъе эггара хьалха ю делар рапорт верхl бетта план хамал хьалха кхоачашгьярах. Укхаза коллектива юкъе толаме къахьег КПСС обкома член йолча боккхагlча оператора нох. В. М. Петрухинас. Цо кулгалдеча бригада даим тlехкхоачашду ший декхараш. Хlанзе а ала йиш йолаш да, дукхача бригадаша, цехий коллективаша Ленински вахта йиза делахь хилар.

Хlана массанахь а хьалхарча ах шера баьча балха итогаш ей а цехий коллективаш. Ала дезаш да тхо цар гlадлора хилар. Продукцена реализаци ера 6 бетта издан 27 июне кхачаш а ль, планал совгlа йlаьн эзарах сана нахьа продукци енцай заводо. Планагlа 2,2 процент лакхе лаьрхlа хина къахьегама опсарле 8,9 процент лакхьяй. Барн бела бедали мехкдаьтта продуктани 2260 тонн хlеангьяй, дукха кхыдола хьовхамаш тоалаьд.

Из да коллективаш ноашта хьалхашка хатта декхараш кхоачашдара даим тlехрзаси йолча цеховой партийни профсоюзни организацеш бена боккхача организаторски балхах хьахинар. Заводской комитето хан-ханнахь итогаш ю цехашта юкъе лелаеча социалистически яхьа. хlавта цо дика аьттув баших хьалхара моттиг лаьхар дукха къовсам лоаттабара коллективаш оарцагlьаха.

Заводо толаме кхоачаш ьяй 3,5 шера плани — валлом продукци арахеназа шлаг хамал 56 ле хьалхагlа кхоачаш а ль, планал совгlа механизаци сонпй кхаза мехкдаьтта продукци еццай халеьа бахама.

Цу цифраша тlехьанна йоттоша къахьегама социалистически яхье толамаш довхаш бол ухаа [illegible]. Масала, тlехдика тlехьег боккхачо болча операторийна Ивана, Артемова, оператора Попова, Лагутина, [illegible] кхачар.

Тайп-тайпара, [illegible] вахарпа ях завода коллектива. Хьинар айденнача хьалхашка юкъ коммунистически болхлойн партей Дуйен хьалхьахьта юкъерча Совещане итогаш. Верхl бетта плане хамал хьалха кхоачашьора юкъ деннах коллективаш Совещане [illegible]. №№ 43—3, 21—2 хьарам сапна йолча установкаша хамал хьалха кхоачашьяй верхl бетта плане, 13 июле № 3 йолча цхьа ерригаз коллективо август бетта, чоахк болх бе [illegible].

Халкъа бахама боккхачу вовхlаме йолча кердача техника дохкара планаш социалистически декхараш кхоачам в [illegible] хьар йоахьяй [illegible] ду катализатор. Истебайльяй Г—43 яха установка кийчьяра болх, [illegible] арахеца лаьрхlа [illegible] хьоа ца.

Завода [illegible] хlинаю СССР Даьхеньерча Совета хоадаргlа ещое [illegible], кху а [illegible] болх бе лаьрхlа ба ух вай Даьхен [illegible] чlоагlбеча кхи а [illegible] [illegible] дукха.

Завода партийни организацено оарцагlбоах патриотическа хьалхагlа шера [illegible] социалистически [illegible] кхоачашбе.

В. КРАВЦОВ,

Н. А. Анисимова цlерагlча Новогрозненски завода парткома секретарь.

27 июле — СССР ТlЕМА-ФОРДА ФЛОТА ДИ.

Н-сан кема тlа гlулакх деран тlеха дика гlулакх дарцен боевой декхараш толамца кхоачашдарцен В. И. Ленин вав 100 шу дизара накъавбаха кийчо ен ба. Сийлаккь йоккха юбилей тlакховчаш «Отличный корабль» яха цlе яккха лаьрхlад, 1-2 класса специалисташ кема ерригача боевой частина тlехдика яха цlераш яха ела, снежны тоалелам lомавра шерра социалистически яхь йоаржае аза. Тlема дика кийчбенца хилар хьагойтар лейтенанта И. Семенова кара бараша шоашта хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдеш.

СУРТА ТlА: лейтенант И. Семенов къамаьл дlа ца ший боевой частерча матросашцен старшинашцен. ТАСС фотохроника.

Скважинашна дика гlулакх ду

Хьалха дlаяхача хане «Сунжанефть» НПУ кислотни обработка ярар эксплуатационни скважинашта марв. Уж балхейг кхоачашдора мехкдаьтта доахача бригадаша. Спецтранспортага, цементировочни агрегаташка дlаутийта яхча чlоагlа lаткъар хьадоаккхача мехкдаьттага дlадодачуна. Цу гlулакха дукха уча йир мехкдаьттахоша, специалисташа. Цуд тlехьагlа кислотни обработка ера скважинашта капитальни ремонт ена шехера лаьрхlа йола бригада хьожайир. Из чlоагlа пайдене гlулакх хилар. Тоабелар цу участкера болх. Скважиншта кислотни обработка ера хьежаду ахча чапитальни ремонт ера хьахийшача ахчах да.

Укх тlехьарча хана чlоагlа яточа дьаьлад скважинашта кислотни обработка ера балхаш 400—750 атмосфер давления йолча боккийча агрегаташа ю из. Вуруш теха скважина йисте ма хьалиягехьа бурувлеттараша 270—400 давлени йолча кхоа опрессовщо ю йуппа. Нагахь сапна лакха давлени йолча кислоташа скважина обработка е езаш хуле колонка эккхаш моттиг ца нийсьалийтара лаьрхlа йолча пакерех пайда эц. Скважин кислотни обработка еча 3—4 йоккха агрегат хул. Цар вlаштlехьадова из болх толамца кхоачашбе.

Скважинаш кислотни обработка еш кийчьеча кхаа технически хий ца тоьаш а моттигаш чийсларахьалха. Цу гlулакха а чlоагlа йоалхо вай тха управлене. Хlара скважина юзе дlаоттавай шишша кхоккха 50 кубически метр технически хий чудола енкосташ. Цулухья хlаш балха тlа хьовзам хилаш.

Цхьабакьа скважинашта кислотни обработка еча кхьедола кхоачамбоацараш а нийслу «Сунжанефть» НПУ. Дукха зевнаш тайпна але в кислота дlа-кха кхахьара автоцистерниш, емкосташ lалашъеш тхоа объедлнене коллективо Уж кхоачамбоацараш дlадаькхача яхы а тоалургба тха болх.

Ф. ВОЛОДИН,

«Сунжанефть» НПУ скважинашта капитальни ремонт яза йола оперlагlаола геалог.

Болх вlаштlехьбаьккхача

В. И. Ленин вав 100 шу дизара сийна социалистически яхье яьннача № 3 йолча электроцентрала коллективо дийза кхоачашду ший доаш. Цо ший потребителаш хаддалзе дикен lалашбу электрически йlовхален энергеца. Планированен экономически стимулированен кердача хьалашка болх а беш, администрацеи профсоюзни организацеи болхлой, специалисташ, гlулакхера нах хаам барцагlбоах хlара цехе, смене, участке шоай тlулакхашка дlаухийтача энерго тешаме кхоачамбергбола режим оттаира, хlаьта из бахьан йолаш цхьа миллион гаргга киловатт-сахьат кхойьй. Энерги яккхарга дlабодха мах а декхарашка лаьрхlачул шоаза лукхагlа лохбаьб. Цхьабакъе, ТЭЦ-3 энергетикаш карагlдаьккхачох кхоачамбаь lаш.

1969 шера 22 декабрь — энергетика Ди хьатlакхьчалехьа ерригаа проектни энергетически мощносташ кархерзае гlерт станце коллектива, цо хаддамаш дакхьо агрегаташта эксплуатаци ера культура а промышлении эстетика а. ТЭЦ-а берригача болхлошен гlулакхерча кахен хьинаре дакха лоаш производства культурага общественни хьажар чакхдоаккхача. Хьажара комиссе чакхьаккха лаьрхlача 26 мероприятеи 17 кхоачашьяй, цу дакъе цlи йолгора, хlама тlатехкара, лаьгlъяра процессашта автоматизаци яь, кху тlа а хьайлад нахш турбинаш, хlаьта из бахьан йолаш дикка кlеангагlа йов энергоресурсаш; ерригача электропитательни насосашта къаьстта шоай тайпара, диаратори давлени боареш къахьоехаш йола автоматически устройство оттаяй, хий дlоалдергаьта ремонт ера балхашта механизаци яй, механизаци яй хий химически цlенбеча агрегаташта кlир чутессарен юкейнся отходаш нар чура арахарен балхашта, кхы тlа а гlаьнаш дlаегlай станце территоре тlа, дукхача агрегаташ тlа тата хужадеш йола приспособленеш оттаяй, дукха хlамаш даьл производственни эстетика товара дакъе, и. кх. дl.

Завода администрацеи профсоюзни комитетой партийни организацеш (секретарь нох. Ильин) кулгалла организаторски кхетамен бола бу производственни хьокхамаш лаккара, болхлошен гlулакхарен кахен идейно-теоретически кийчо ера, советски патриотизмаи пролетарски интернационализмаи уйланца уж хьалхебара. Уж дешаш уттаду гучахьерча партийни собранешка, ТЭЦ-а болхлой юкъарча собранешка. Цу тайпара мероприятеш чакхъяхаро йиш хилийтай производственни къахьегамен дисциплина телхаеш йола моттигаш дикка кlезигъя, керраш производстве дlачlоагlъе. Хlанд хаттахье мара моттиг нийсъяла болхлочун коллективашна юкъера дlаваьле бозам боагlаш. Цу гlулакха доккха новкъостал ду кхарой общественни отдело а.

Администрацеи профсоюзни организацеи чlоагlа йоалхо ю къахьегамхоша культурие садоlаргa вlаштlехьдаккхара. Нагахьа ха ягlаш энергетикаш цхьана театрашка, кино, концерташка, городал ера садоlа, Каспийски форда тlа ца ухаш.

Болх яшта вlаштlехьбаккхаро доккха новкъостал ду къахьегама опсарле лакхьара тlаийца декхараш толаме кхоачашдарв а. Укх шера шоллагlча квартале дика гlуламаш дахараш ю коллектив министерствен профсоюза ЦК-ас хьалчуеннай Ерригсоюзни социалистически яхье цукга классни моттиг лара.

С. ЧУХАРЕНКО.

Коммунистий хьалхленца

Грозненски района боахамашка ялат чуэшара балхах сиддена. Колхознийи совхозийи кхайка бlаьш жаткаш, комбайнаш ераьяний, ишта балхаш сиддения хьатташка, ялат дlаийдеча дукхашка. Укх шера 11800 тонн ялат пачхьалкхен амбарашка дlакхачийта хьош лепиад 1 Мая цlерагlча юртбоахама артела къахьегамхоша. Берриге хьувкъам 10—12 дийнахьа чуэцо ваьна производственни собране доаш деннадар колхозхоша. Хlинз шоай йолаш йолча торонашка а тьежа ва болх 7—8 дийнакъа цаккбаккха лаьрхlаш цар. Из дош кхоачашдара ихы тlехьа ца доахаш организационно-массови болх дlабоалаьбь колхоза партийни организацеи. Ялат чуэцача тlахьожам а лоаттабеш колхозхоша юкъе агитационно-массови болх чаккбаьяра партийни группаш вlашагlъеккай. Ялат чуэцаш боакха къахьегамкой вай махкарчен доллол арахьарчен политиках кхетабара, даим политмассови болх бергбола боахамы ерригача балха участкашка 20 политинформатори 48 агитатори хьожаяльа. Цуд совгlа даим болх бергбола агитбригада вlашагlъеллай. Шагаев Евгений Васильевич керте а волаш в комсомольски латт из агитбригада. Ялат чуэцара балхаш дlахьоладелча гlоне кхешкарга болхлошта концерташ телаш, механизаторашта лекцеш ешаш, беседаш еш лел из бригада. Парткомо шийна хьиа задании мел бекктоккхе а сий долаш а е ковргдолаш, шоай болх дика бовзаш кагий нах ба нох. Шагаева вlашагlтехараш.

Ишта къахьегамхошна чlоагlа сийдеш тlаза кхоалагlча тракторни бригада бригадир политинформатор Ахвердов Михаил, агитбригада кулгалдо политинформатор Шагаев.

Сайрайна болх йистебаьлче а лелаьйта хlийна дукха сайбата къаьстта белгала хул къахьегамхошта юкъе беседаш ерай оаз. Уж ба колхоза дикагlбола агитатораш Шуваева Татьяна, Маргоев Султан, ишта кхыбараш.

Ялат чуэцача парткомо вlашагlе елла къахьегамхошта юкъе агитационни болх беш 12 партийни группа я. Ялат чуэцача юкъе болх бергболаш вlашагlъеллача царех шиннех дувца безам ба са.

Царех цаl Гулаев Имран керте латтача № 1 йолча тракторни бригаде я. Кхаl тlеш хьаттен бехьа берригача балха тlахьожам лоаттабу цу группо. Хан-ханнахьа дийнахьа баьча балха итог ю укхаза. Материальни моральни стимулирование мероприятеш вlаштlехьъяккхай. Масала, социалистически яхье хьалхе яьккхоча механизатора сийна комбайн тlа цlе байракхиг оттаю, хlавта вымпел ударника цlи тlа а йовий Цlеча уголоке хьалъола. Белгалде доагlа № 1 йолча тракторни бригаде цlе уголок хола кийчьавь хилар. Ший цlагlа чувольча сапна механизатор сапаргlата хургволаш деррига вlаштlехьдаьккхал укхаза: пенах хьалтеха доахк къахьегама листокаш, деша шортта литература, газет, истоле тlара ловзараш, лостам болаш кийчьаьча цlенача столове царна лаьрхlа дийнахь кхоина чам бола кхача кийчбу. Хlара дийнахь цу бригада хьатта хьаьлле делаечур сийна къахьегама сийлен байрах айо. Ишта комбайнера коммуниста Белидов Мовлада сийне хlаньзе пхеэза айчьд вз. Плани 6 гектар йолаш дийнахьа 16—25 гектар чуэлаш 650 гектара тlара локшнча хьна тороя чунйй ваьлзае ю ший комъхостании: Кlа хьойкхча партгруппорга Тулаев Имрана ше а план 10 гектар йолча 20—26 гектар лу. Дика къахьег уккъа комбайнера коммуниста Абдулатхиева, ишта кхыбараша. Белгалде доагlа № 1 йолча тракторни бригаде ялат зоя ел деши сихей чуэлаш латтаeш хилар. Цу гlулакха цlенхаштта тlахьожам лоаттабу партийни группо.

Ялат чуэцача кхьа вlашагlъелле шоллагlйола партийно-комсомольски группа № 2 йолча тракторни бригаде я. Пхе коммунистахи цхе комсомольцахи латтача группа балха кулгалдеш ва Детистов Николай Иванович. Цу бригаде ялат чуэшо 6 комбайн йоал. Цlенен сихен чуэш механизатораша ялат. Кхьа дийнахьа 100 гектара тlара кlа хьекхай партгруппорга Детистова ше. Партийни воживагра хьокхан ю кхыбараша а. Комбайнера Пронин Владимира кховрах lоддем кlа хьалъэпеча дийнахьа 60 гектаре тlара ялат хьалъэл, Коммунистагара къахкам кийбу кхьеш [illegible] а. Механизаторай вох. Левченко, Ханиатов керед тlеданбесаш. Чуэцаш йола ялат шеламое кхайта дlахьура. Из болх кхоачашбеча хlинзе ший сий даьккхад шофера Вихляева Ивана, «Беларусь» трактора тlа болх беш волча тракториста Андреевой Ивана, шофера Палашкин Борисa, ишта кхыбараша. Цхьан дийнахьа хlаране 23 тонн кlа хьатта дlаоалухь.

Механизаторийна баьча балха дел-йоне итогаш ю. Механизаторашта хьхни вовшрах ера сиртена вlочтlехьъаьккхай партком. Ишта шоа дийнахьа болх бо 32 сом ахчи 22 килограмм ялат даьча механизатора Белидов Мовлади, цул совгlа 30 сом преми а хьоживй кхаш.

Хlанзе эзараш тоннаш ялат lайвад колхоза хьатта. Ялата бlарча «кошув» гувевш — 1969 шера болхлой ударни къахьегам ба из. Парткомой партийной группашей колхоза ерригача балха участкашка дерттlа кулгаш доаттехарах дика вlаштlехьбаьккхе кхетав болх. Тераме але беш а В. И. Ленина 100 шу дизара сийна тlаийна социалистически декхараш колхоза къахьегамхоша сийленца кхоачашдергха, аьнна.

Э. КАБАРДИН,

КПСС Грозненски райкома инструктор.

ПОЛИТИНФОРМАТОРИЙ СОВЕЩАНИ

Укх деношка Малгlабика районна массайолча предприятешкара, совхозашкара, учреждением кара политинформатораш, агитатораш, партийни болхлой «Серго» цlерагlча клубе гулбелар.

Боккхача безаица хьайгlар цар коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъерча Совещане материалашта пропаганда ера вай республика областной партийни организацеиа новкъостала енача КПСС ЦК пропагандистски группа члено Лебедев Михаил Яковлевича Совещане материалех лакъа [illegible] йийча лекцешкий.

Докхаа бархал-ахкар лектора района къахьегамхоша историческая доархlам болаш йола Совещане материальни йовшаш къамаь дарах.

Г. ВЕДЖИЕВ.

ИСТОРЕ БЕЛГАЛБАЬККХАЧА НОВКЪА

Халкъа Польша 25 шера юбилей — къьостта бахьан да социализм хьалъеча ткона карагlдаьккхарий хьакъехьа, моха общественно-экономически дегlвахара динамика хьакъехьа уйлаш ера Хlане ПОРП V-ча съездо хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдеш да тхо.

Ткъаь вхиъ шера сича хьабела дика. Из да эттара хьалха промышленности ерригa къамал экономикаш юхаметтаоттаяри цул тlехьагlа пачна радикальни реконструкция ера. Тахалара ПНР — къамана доходах ах социалистически промышленносто луш бола индустриально-аграрни мохк. Дунеа тlа дегlадаьккхача промышленни ятт мехках цаl а республика болат, электроэнерги, цемент, кемаш хьахара гlулакха, и. кх. дl. Хlанзле хьалхаь яьннача бахах кох гlортолга а еш, тхо хlана дlахо бовзама планировани ера методаш эгайоахаш товеш да промышленно-экономически гlулакхаш дlахо айдар дукха.

Промышленносто дlахо дегlахувлара новкъостал дергза къахьегамхой знанеш квалификации лакхьяро. ПОРП-а V-гlа съезд ше дlакъовлаш Владислав Гомулкас белгалдаьккхар, социалистически революци lилма-технически революцеца ювзаро эгаергlоаеш еггьа вай система, аьнна. Цу тайпарча бувзама маlан долаш да чlоагlа дегlадаьккхача капиталистически мехкашка хулаш йолча социальни психологически халонех мукъа йола масса оагlорахьара толевна социалистически обществ хьалъяр.

Хьабелача наькъага юха хьежача доккхал а деш ала йиш йолаш да тхо, тха обществ lалаьмате боккха болх баьб коммунистий парте — ПОРП-а кулгалца аьнна. Хьалха тlехьабиса моаж хянна Польша хlанзара техники низ бола болхлой класси а йолаш йола индустриально-аграрни пачхьалкхе ер тамашийна сиха дегlайовлаяро лард елаво польски къахьегамхой политически уйлашкен сакхетамен кlоаргта эргалонаш ера. Цу процессе хоадамбоалаш йола дакъа лаьцар социалистически индустриализаци яро. Цо мехка экономически карт хийца ю lеш, социалистически обществ корта — болхлой класс низ болаш ебаярга а кхоачавир. Цо городашка баха нах сихха дукхагlа lайтар. Наташа сапна 1946 шера уж 7,5 миллион сaг хиннабале, 1967 шера 18,2 миллион бaо. Юрташкен кагийча городашкен баха дукха нах болхлой коллективашта, кердача интеллигенце мугlарашта юкъебаькхаб. Индустриализацие хьалхарча этапашка хулаш долча доккхийча общественни хувпамаша низ белво керда, социалистически идеалаш дукхача къахьегамхой сакхетаме дlачlоагlъяра.

Цу эргаловех социалистически демократе формаш дегlахийлаш кlоаргъаьа йола керда идейно-моральни дика гlулакхаш чlоагlъяь йола кlийте хилар. Йоккхийча промышленни предприятешкара социалистически къахьегам къахьегамхой вахаран уйлайн школа а хинна дlаэттаб. Классови доккхал, хьинар, социалистически патриотизм, къахьегама дисциплина, производствени общественни дукхьаш лешаш чlоагlа хьашт хилар — болхлой классах доаккаш йола уж дерона гlулакхай тха обществ шеорача гlозараша хlаиз къоабеладеш да.

Материальни база дегlайоалаяро а цу цхьан ханна партеи массови организацеш баьха идейно-политически балхо а новкъостал даш керда сaг — социализма эгмаш сaг хьалхьхьевал. Из хьалхьевеча процессе доккха дакъа лоцаш парте просвещенеи культурени дакъе оттаяьча программе. Духовни вахара ерригa сфера йогаюахаш бола кулгалду шо а хинна дlаэттай ПОРП.

Партеи пачхьалкхени уж гlулакхаш чакхдахе бахьан долаш 25 шера духовно вlашагl-кхийтар халкъах вола дукхе адам. Цуна лаза яха дуне мел доал къадарlбаьнна интернационализмаца, шоай боккъонаш бахьен долаш, социальни дийкхо бахьан долаш къовсам лоаттабеча, дунеп тlарча къахьегача адамашта кlоаргтa-лелаеча юкъарча гlулакхашца юкъаенна йолча социалистически патриотизма, уйлашца нах хьалхьабйй бола социалистически принципаш.

Халкъа пачхьалкхено доккха ду просвещене дакъе карагlдаьчча хlамаех. Тхашига хьалд буржуазии кхеоло аййнах мукъа йола вовьонеа социалистически школа. Оьлангара даца хункакбоа студентий социальни состав, уж дукхаха а дукхагlа хиннаб. Дипломированни специалистех 90 процент халкъа Польша хьалашка институташ яьхай.

Болхлой классаиен къахьегача ахарховшен кхотабена болча специалистий керда кадраш хьалкхеара процесс индустриализации прогресса, юртарча культури чалоивашта общественни вахар чlоагlдаоа ийоса йола. Коалича интеллигенце социалистически малlаш белгалдоал ишта цул партеяча хьакъаца а. Тахан ПОРП-а членаш ба боарагача уж 40,8 процент, хьехархоех 40 процент.

Социальни хинча шаршахо-ов бытеша хьалъйяхар, болхлой классаш айкха барч-вокоагlа а йолаш йола керда интеллигенце къахьегамхочте карагlдаьккхача социалистически дlахашта хульхьалъяь дола, революционни реакционии элементий модагlа гlулакхаш юхатоха могаргдолаш хилар.

Вахара ерригa дегlоара чlоагlо йола кlоаргта эргалоеш хулгt хила боккхача новкъостал хилe а хиннай, хlана а я мехка хlара новкъостал бола тха социалистически пресса, радио, телевидени. Тlа-тlа кlеангача йоагlа героев юртaн культура боарена юкъера баьнхаш. Юрташка бахачу къовача колхашта хlана холаа шоай «кайфа». Тlа-тlа йоагlа бlаргаго йиш я кхо буржуазни хьамбуржуазни уйлай кlангаша дlабоалаш хилар.

Болхлой классаи цул партей боларческо-хьахкам хьахьоккхаш 25 шера социализм хьалъеш хьежача ерригача практико. Из гуш да деррига халкъо хьалдалаеш болча арахьарча политика даьхе а. Из политика лерхlараш идеологии цllеш хилаpо кхья шlахка вlашагlаволгаш вай дувзадалийтача Советски Союзацарча доттагlален барт-вовшагlоне дарда гlаза хьаьбоагlаш я. Вай вошал чlоагlбечна гитлеровски гlаьрашна лоаттабаьча юкъарча къовсаме из чlоагlа вlашагlтессад дунен шоллагlча тlема фронташка советски польски тlемахоша цхьан lадахийтача цlийо. ПНР-ас дерригlа къовсам лоттабу дунен тlара кхоткам дlайахкаш дукха сихаль хьалеш дикхтара сопалар, халкъаш юкъара вахара хьалаш вlаштlехьайяр дукха.

Кхыча социалистически мехкашна цхьан Польшо дакъа лаьцад Варшавски Договора членаш йолча пачхьалкхенара дерригача европейски мехкашка вай континентерча кхерамзлон цхьана лелаеча гlулакхийи дешнех лаьцa ардагача Европе юкъера конференци кийчъйоей чакхъяккхарен къахьега доьча Будапештски кхайкаралb юкъа.

Халкъа Польшо Советски Союзацен социалистически содружества хьмча мехкашцен цхьана дунен халкъашта юкъерча ярене чакхйоача политика керда, социалистически общество хьалъеш дуккъа халкъа классови хьашташ лоlамо ма чхара я.

(АПН-Интерпресс).

Варшава.

lилма-технически прогресса боккха теркам тlабовлийт ПНР. Хlинд мехка тоххама балхаш деш я Польски lилмай Академе 61 институт, 184 отраслеви lилма-тоххама центраш, дукха заводской лабораторeш, проектни конструкторски бюрош.

СУРТА ТlА: ПНР машинаш еча министерства юйсача механика Институте лаборатори. Керлача рентгеновски микроанализаторaц болх беш ва lилма болхло Йозеф Лубкевич.

ЦАФ—ТАСС сурт.

Андрей АНДРЕЕВ

ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЛЕНИНАХ

Андреев Андрей Андреевич (1895 шера ваьв) — Коммунистически партен Советски пачхьалкхенн боккха деятель. Коммунистически парте ваьхв 1914 шера. Сийлахь-йоккхачу Октябрьски социалистически революце хьинаре дакъа лоцуш хиннав. 1917—1919 шерашка кулгалдеча партийнин профсоюзнин балха тIа хиннав Уралехь Украинехь. 1922 шера дешз 1927 шерага кхаччалца — малхбалхьахой Союза ЦК председатель. РКП (б) IX-гIа съезд хирначул тIехьагIа дешз XIX-гIа съезд хьалалца парте ЦК членалла хийржав. 1953—1962 шерашка — СССР Лаккхечарчу Советан Президиума член. ХIана СССР Лаккхечарчу Советан Президиуме советникалла болх беш ва, боккха общественни болх бу.

(Лоацдахь шиетох дагалоатIаррашь).

* * *

ЛЕНИН — ПАРТЕ IX-ча СЪЕЗДЕ

Дунен тIа цкъа мукъагIа Ленин бIаргиайначех цо къамьал деш хезачаи сага шIаккха а дег чура яргъац цун сийрда образ, селлара кIоаргIа дIаяргIоаца уйла чуожайора цо наьха дегашка. Кхетадеш дa, цу ханара моллагIа дола хIамаш хIалзле дицдала тарлуш а боккъонца ма дарра дIадовзийта хала долаш а хилар, цхьабакъда Ленин, дийна волча хана цо бIаргдайннача тайпара а волаш вицвалургвац...

1920 шера март. Москве парте IX-ча съезда бIаьккабар меха масс мийнигера делегаташ. Массе оагIорахьара тIагIерта буржуазно-помещикийн кулацкин контрреволюце низаш юхадетта дезаш, кхыча мехкий интервенце низа духьалдатта езаш къона Советски республика хиннача граждански тIемашь дуй ёх шу дIадаьвинадар...

Вайна кхачаргахча граждански тIема йоккхий хьалонийн айдада баьнначул тIехьагIа юкъера а эггара хьалхь шаргIатта доккха садаеха, боачин дертIабиккае болабала, социализм хьалъярга бала йиш хилар мехкага. Парти вIоагIагIен дезал доламцагIей хилар граждански тIем тIа, членаш дукхелга лалача йоккхагIа хилар (цу хана цун дутIаралика 600 эзар совгIа член вар). Цу хьалашка хьайайллар большевикий парте IX-гIа съезд.

Съезде гулбелар массе мийнигера нах, парте балка массе дахьъера викалаш. Сендухьа дар а хан, сона къаьстта дег чу дийшир тоьаа йIаьха юкъ юкье еннача тIехьагIа сена бIаргавайначех къамаьл деш хезачеа Ленина цу съезде дов къеналаш...

Съезд хьалаьтт, эггара хьалхара дош ше оалаш Ленина белгалдаьккхар, съезд эггара лоархIамегIа йолча хана гульекна хилар. Вай революци чухьара дегIаахаро моастагIа эша а ваь бохкхийн сихен коталоваш яхарга кхоачадар гIулакх, хIаьта дунен халкъашта юкъерча гIулакхашка дилача, кхы дIа а хьа а доацаш, вIашагIкхийтта деррицдунен капитализмах империализма эша а хь советски революця котъялар хилар цу коталовех. Дунен халкъашта юкъерча гIулакхашка дилача, йоахар Владимир Ильича, вай хьал хIанз сенна аьттув болаш хIаьзалия, шIаккта а хинналац. Боахама маьрша гIирс хьалбаря декхараш сатийнаен бIубелгаеш кхоачендe долалала йиш йолаш да вай. Воашта вахача урвкен халагIа дола социализм хьалъара декхараш кхоачандара вайда, эша ха дела вайна.

Президиум хержачул дел воради вIоагIаьвчула тIехьагIа, делегаташа вIоагIа тIоараш а детташ тIайиллача Ленина ЦК отчетни доклад йир. Але дезаш да, из сийлахь-воккха сиг цо мезвеча хане даллха хь хеташ хIама хилар. Трибуне дукхьа ше фу дерга це воаш хулар из цу хана. Цо цкъаза ший сатьат дIахьувккар делегатащи: да дIайодаш латт яхаш, цхьабакъда, детташ латта тIоараш кхы гIа а вIоагIьаора, цкъаза цисара мерех хьекха йохьаех хьалдоалар, из шийна эшаш доацашехьа а, жилетв кисишкара цкьа хIама лехар, и. кх. дI. Из эхь хеталга оамадцара а формаша доацаш а дар гене а дог нисьалаеча доакхаж цо дезачея сага а белгалонаш шийна чухьа цхьана терлуш хиннача Ленина.

Ленина ший доклад дIайолагир граждански тIем тIа Советски республика котъялара бахьаний къализ яргара.

Ленина йоахар: меньшевикаша, эсераша, кагий буржуазни демократе кхыча идиалаш, йоахар граждански тIема дехарашь вайте кхоачашхулургдолаш дац, Россе тIехьайнсай, гIоанда дайхал цун. Малхбузехьа реформаш дьенна хилча котйоалалургьйц. Цудухьа, вай позице тIаьо а цI доалаш, боккъонца бIубевнаш чIоагIIа дог тийшаш доалаш дIахьа дийзар вай воаш котдаргьилар, вай чаккхдаха дийзар «долла хIама котало яккхар!», «Долла хIама тIема!» яха дозуйтар. Цудухьа граждански тIема фронташка вай холламбонанаш йоле котало а яьккхар...

Вай, йоахар дIаьхо Ленина, воаш баьь хилаов Октябрьски революци котъергаиларех дог тайшa хилара вай эIацтIехьлоахар, халонаши духьаленцин йоллашехьа а, деррицача мехкашкара мил шоана кьыдьеганаой хьабеттадургболаш дола гIулакх каранйиш хилари. Вайна ховр вай нхьоагIовхой болга, исторе сийлахье, хала декхар тIадожадьеча цхьан мехка ца хезача тайпара йоккхий жертваш кхоахоша юхаметтаоттаяо духьа валонац ла ка дезаргдолга.

Вай беррига моастагIий, формаша уж мел чIоагIа вIаштIехьбаьна хиннабале а, цоайIа хайрабаьна хилар, капиталистически доалахьс йолаш хилар барт эгIабора цар, цIаш моллагIчарна духьала боахар, цхьоагIо йолаш хиния уж вихa оникерой а хале дIаоттар, хIаьта вай декалагIа вIоагIлора, низ боккхагIа хулар...

Дерригача дуненна хоаш вIоагIарч деттар капиталистически мехкашта доалдераша: «Шаьккха а социйтаргбаи оаха узурпаторашара, гIаьрахошара, Iаьдал дIадаьккхарашара, демократе, моастагIашара, большевикашара тIом!», цхьабакьда, эрсий тайп-тайпарча кIайгвардейпашца иттазза договораш даь бола уж хIанз еxача чарапа хьалхашка багIа...

Алха, йоахар дIахо Ленина, парти ха тIа латтар, дисциплина йолаш хилар бахьан долаш а, парте авторитето йолла хIама чудолаиац вай сатие, иттаж, бIаьи, эфраш, юхара а, цун доьушгa тIехьабуллаше хинналц а, — айхха из бахьан долаш хилар шийна тахам, цудухьа котйоаьла вайцхьаьчар вай Антантан деррича дунени империалисташа ира сийна дуккхаза а вайна духьала йоллайн эоле а. ГIулакхд цу оатIйваж латт дисциплинен централизация ца хилча из декхар вай шIаккха а кхоачашдерг ца хилара урок. Вай кот хIана дайнад хьажоккхаш йола из уроки агалзан вай теркалье еза цхьаькха тIемага — шIай мехкадеш боахача, боахама фронта тIемага доалача хана.

Советски республика дунеи халкъашта юкъерча гIулакхий мах беш, Ленина йоахар: шIаккха на даьттача тайпара вIоагIа латт вай хIана дунен халкъашта юкъерча гIулакхашка дилача, цхьабакъда, дунен халкъашта юкъера кризис къаьстта вIоагIа теркалхьеш дагадоаиаш тIадоагIа. Чa хIамашта духьалъотта кийчеи хила деза вай. Вай парте кхы мел долчул вIоагIагIа дIадех терко йолаш хулга, хIана аьлча вай моастагIчоа шийна а хан дIахо ше дергдар фуа. Советски Iаьдала машара политикаш ше дуцаш. Ленина белгалдоакх. шийна а кулгалча машара предложенеех тоссалала дезаш вай хилар, машар хила йиш йолаш ба дцьабакъда, тIема кийчо яца цхьана дахна деза вай машаргахьа доаха гIанаш.

Съезда керттерча дешах дитташ дола боахам дегIабоалабаре декхараш дуйна ше волалуш, Ленина йоахар: хIанз декхар сенах латт аьлча, из латт, пролетариат кхоачаргволаш, цун цхьа барт бертбола мел дола хIама боахам дегIабоалабара маьршача дендарашта тIадерзадарах.

Хоаш ма дарра, съездах хьалхагIа а съезде а къамаьлаш деш яр коллегиальность бахьан долаш къовсам лоаттабе беза яхаш бахьан а доахаш промышленноста доал дара даьхьера демократически централизма духьал тIехьашта теттаи хиняй антипартийни группировка. Ма дарра дьича, гIулакх бехктоахам воацача, долл доацача кхоачашеш йола цу группировка предложение хьаьлвовалор, из я а я производствана доал дена боалдошха долча дукхьий дIамила дакъа лоацийта вIашIехьдоаиахаргдолаш йола форма, кхача Томске, Рыкове, кхиечар. Ленина ший докладана а доил халлаш даьча къамаьлаца а парх аьнна йокайир из позици зуламе, теоретически кегаеина, кхетамна йоавааш из хиларах тарра. Цо йоахар, вагахьа санна граждански тIем тIарча вай тIема гIулакхий керттерча деша юкъе цу тайпаоча теоретически кегарах хьмьеттел иттаагIа дакъа а вай дахна кхиннадалие, вай экадь хургдар эшаде а доатIаш.

Цунца хьоадения Ленина хьаьккар вай революценеи хьелин хинача революценетен конституценгтен юкъе йоахха кIоарита юкъ. Цо оахар, вай революци хьалхагIа хинача революцен белгалйоал цунца утопизм ца хиларца. Буржуазни конституценаш тIа яздора вертIатовах, нийсонах. Из харно яр. Къахьегамхойн доалхье ераш болаш йолча хана кийско хургьац. Менача нийсса вац ваэар, спекулянт — къахьегамхочоа.

Ленина йоахар: социализмага доаллаш да вай. Теркама юкъмоттаге оттаьй боахама керттера плая. Вай дагахкхьа деза, дукхача шерашта лаьрхIа из план хилар. Тема фронтерчул халагIа хургба къовсам. Цо дIадех низаш ма мотта дуккагIа тIадоахийтадлеш лоIам вай хулгeа.

Съездо массана рьеза а волаш тIаьобалийр ЦК отчет, ларде дешаш мехка электрификаця яра декхараш а долаш бола боахам дегIабоалабара хьакъехьара социйтIайинар.

Ден порядка кхыча дешах лаьва а къамаьл дир Ленина IX-ча съезде: боахам дегIабоалабара хьакъехьа, коопераце хьакъехьа.

Съездо болх беча хана духьала Ленинца вийхаш хьаьвай тоха а цунца дIаьиаьла де а аьттув баьлар са...

Цхьаьккх дац а хургдоацаш са дег чу дIаьар эггара хьажаеа Ленинца тIеха хьоаший. Ма чIоагIа безам болийтаиш, ноякъосташца йоавхал хойолийташ дар цу сийлахь-воккхача, цхьабакъда, боарам болаш дог цхьайха, хIамах сакъувш, вайх хIаранена гарга хиннача цу сагана са эггара хьалхара вIашагIкхетар!

Ерриге решенеш массана рьеза а волаш тIайийар съездо, «демократически централизма» группа оалаш йолча къамаьлаш дальдолдашехьа а. Съезд ше дIакъовлаш, из цхьа барт хилар Ленина белгалдаьккхар дIахо бе безача боккхача балха дика белгало а лоархIаш.

Владимир Ильича эггара чIоагIагIа еш хийна йоахо яр партерча гIулакхий лоаттама хьакъехьа оа йоахо Цо массаза а къаьстта уйла тIайохийтар коммунисташа идейни кхетам барара. Дош халлаш ше къамаьл деш, болхлой класса авангард хиларах тарра парте хьакъехьа ше дуцаш. Ленина йоахар, цу ханара реальни кхерам бер цкьаза партена чухьарча кхетама болха боарамга хьежжа ца хулаш хиниа парте мутIарна сихха дегIаахар. Массаза а вовй гIулакхий лаьхе бийхаб вай, йоахар во, парте члений хьасане, сакхетама, мутIахьала лакхи боарам. Цо вайга торо хулийтар цхьча пачхьалкхений дисциплинал дуккхазза а лаккхагIа латте дисциплина чаккхьяха. Цудухьа вай дагакхаба деза, вай эггара гаргагIара декхар вай парте оттар дегIаяра гIулакха чухьа беча балхах массеа парти шерьярах латтанш ца хилар. Пролетариата авангард партена тIадожадеш дала декхараш,, Iаламате боккха лоархIам болаш дола дунен халкъашта юкъерен чухьарен декхараш кхоачашдулургдолаш хулга вIаштIехьдаккха деза.

(АПН).

* Владимир Ильич Ленинах дагадоагIарий» IV-ча тома тIара. Книжка кепатоха кийчдаьд КПСС ЦК-арча марксизма-ленинизма Институтос Политиздатос.

ТЕХНИЧЕСКИ ЭСТЕТИКА— ПРЕДПРИЯТЕШКА

Вай республика предприятешка тIа-тIа дуккагIа юкъебоагIаш латт Iилман ларда тIа вIаштIехьбаьккха къахьегам. Кийча а я, хIанзле юкъейихьай НОТ-а бIаьш планаш, хIаьта «Электроприбор», Навсаерча «Электроинструмент» яхача заводашка, мехкдаьтта чакхдоахача заводашка НОТ-а комплексни планаш кийчъяьй цехашта участкашта.

Къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхарен доал дарей элементех цаI я производства культурен технически эстетикен. Промышленни эстетика майрра юкъейоагIаш латт производстве вIаштIехьйоаккхача дерригача доакъошка промышленни предприятешка наьха уналIеие ларарах дIахада йиш йоаа дакъа хулаш доагIа цунах. Республикерча дуккхача предприятей коллективаша чIоагIа уйла тIайохийт цу дешаяита. «Электроинструмент», ГРМЗ, Новогрозненски НПЗ, «Электроприбор» яхараш санна йолча вай предприятешка хиннар цец ца воалаш Iелургвой предприяти хозьеш тоаяран цигь гаьнаш дIайегIаран укх тIехьарча шерашка даьча хIамаех. Дукха ха йоацаш а тIехь асфальт йилла дика наькъаш дацар предприятешка, тротуараши тIашлой наькъылгаши доацаш а дукха моттигаш яр. Тоализа яр цехашта гонахьара территорещ, Геттара кIезига яр дIаегIа гаьнаш, зизаш, салоIа моттигаш яцар. ХIаьта нетонцаш ккаьчача эргадаьлар долла хIама, болх беча моттигашкара санитарно-бытовой хьалаш техкар. НОТ-а боллоша еннача рекомендацегIа хоагIа дола басараш хьекхал помещенешкен оборудованенен. Смена чакхъяллалца шIена лоаттаю болх бу моттиигаши бIарчча помещенеши, новкъа яда хIамаш юстарйоах. Хоза хет дIазагIа вигаш, лерттIа кийчъаь стендаш бIарганйча, дика кийчъяьй бытовой помещенеш, производстве хулча сакхатех цах лорабара массехк мероприяти чакхъяьккхай.

Дуккха коллективаш юкъеяхай производства культурах технически эстетикаш ерригеюзии хьажара. ВЦСПС-о хьаьхайкадь из 1970 шера 1-ча марте кхаччалца В. И. Ленин вахь 100 шу дизара сийна чакхдоаккхаш да. Масала, ГАРО заводе вIашагIьеллай хьажар чакхдаьккхара лаьрхIа комисси, из вIаштIехьдаккхарен чакхдаьккхарен план оттаьй. Комиссена кулгалдеш ва завода директор нов. Цыганков. Заводе болх беш я цехашка гойтара агитацин эстетикен кийчъяь комисси. Комиссена керте латт кхерамалах техникана вола инженер нов. В. А. Булычев. Проекташ оттаьй, беррнгача специалисташа фирменни бераккьаш дергдолаш да. КарагIаьньяя хIамаш гучахьа да. Цехашкен участкашкен хьажара оттагаш ю хIара кварталe. Цхьабакъда, духхьал дIаяла деза, республикерча предприятешка ца массанахьа а мотта датташ ца хилар. Масала, литейно-механически заводе, «Трансмаше» кхача предприятешка производства культурах технически эстетикан дешаех лоадама хIама дац. Керттера бахьан да цу лоархIамеча деша предприятей кулгалхоша терко еш ца хилар.

Ма дика дар вай производственни помещенеш массаза а шIенех хоаеи хуларе. Завод, предприяти ший шоллагIа дола шIа санна ма доаpхIий сага. Республика предприятешка помещенеш шIенъяра лайха эцараш хIама а къаьнара къахьегама кочалаш я — гIажа тIаласта пахашк, хий. ХIаьта производственни помещенеш шIенъяр-м хала, кулгашка бе беззаш физически хьалъеган ма бий. Предприятей производственни моттигаш кулгаша шIенъяйгарга беза мах бода предприятей — шера квадратни метрах 3—5 сом.

Кулгашца лелаеча хIаманица уй кIендар балха овсарле йоацаши кIезига гIойле йоалаши болх хиларал совгIа, помещене чу дом гIеттабу. Дуккхача заводашкен предприятешкен лоархIамеча проблемаех цаI я корийн фонарийн кизгаш производственни шIадах шIенар. Сердал дика хийча, болх беcтарегIен кхева ца воаш бyлу.

«Красный Октябрь» яхача Пульски заводе кийчъяь производственни зданешкара кораш, пенаш, фонараш шIенъяра къахьегам аттача боаккхаш йола машинка. Из хьаьий тоIадь доалача феца болх беш йолча СП-10 яхача пневматически бурув хьувадеча машинкага хьежжа. Цу машинкаца болх бе цхьа сaг мара эшац. Из юкъейоалаьчул тIехьагIа стапоцанта юхе Iайна латта зирхатий гунаш дIадаха йиш хургьяр. Производствени помещенешка уйнаш дилара Панфилова шIерагIча проектно-коммунальни боахама коллективо. Дага а лоьца, института экспериментальни заводе арахийцай сахьата 800 квадратни метр уй шIендеш йолча «Пионер» яхача хержача машина марти. «Дальдизель» яхача хабаровски заводе юкъейоалаьй заводской пехашка металлически уйнаш шIендy механически щетка.

Механически щетка къаьстта пайдане я чопа механически обработка ечa помещенешкара чопа Iоагъаех даь уй шIендеча хана. Даьттен чопах хьабувла доми вIашагIа а мйя Iоакъаех доахка кIоатилгаш хьалдуз, тIаккха массаларча новраца уж шIенде хала хул. Механически щетка юкъейоаларо къахьегама санитарни хьалаш тоадергда, производства культура лакхьергьа.

Уж белгальяьза приспособленеш помещенеш шIенъяра производстве юкъейоаларо а йиш хулийтаргья предприятешка къахьегара хьалаш тоаде, производства культура лакхье, производственни помещенеш шIенъяра духалдеча чакхйоахача процессашка дIабода мах лоабе.

Л. САЛЬНИКОВ.

Нохч-ГIалгIай информаци пропаганди технически ЦIен васитаргIаьча инженер.

ЛОАМАРЧА ЮРТАШКА КХАЬЧАЙ ГАЗ

НАЛЬЧИК. Оттаь ьаьхай Черсий-Балкхарой йиь городе — Баксана, Терека, Майскена, Тырныуза Iалама газ ялара проект.

ВорaI шу хьалхагIа деиз газ чуйилла йолаьй республика. Цу юкъе дорегIчен паргIатечен доагарах пайда эца болабеннаб ахаш городешкарен тоъал дуккача юрташкарен къахьегамхой. Электричествана, телефона, радиона, телевизора, дикача наькъашта тIехьа газ ьиний моттa дикача лоамашка ядача юртаьния бахача лоамарой шIенэшка а, ахча лоам доахен довкадел боль хьайбаш леладерий городешкашка а. Укх шера кхы а ялд эзео цIагIа кхоечаргья яз.

В. И. Ленин вахь 100 шу дузаш Iаламеи нохчен газ чуйилла лаьрхIад Черсий-Балкхарой республика нек бахача ерригаш а хIана яц аьнна йолча пунктаща.

(ТАСС корр.).

Духхьашхара сомий консерваш

ЭЛИСТА. Яьссача ареч Калмыка малхбузехьарча районаша дагайохийт фельгашка мара юьце ца хеза оазис. Укхаза тIом чакхбаьнначул тIехьагIарча шерашка къаьстта чIоагIа дегIадоагIа сомий бешамаш лелаелга. Городовиковски Яшалтински районий дерригаш а хIана дац еьиа долча боахамашка лакха хьувкъам тел сомий бешамаш. Цхьабакъда, хIанзалца цигара сом хьадоилга хала къаьхегам бар.

Кхьча тайпара хургда ер шу. Вашента ядача бозалой праса на — Городовиковски районa центре пачхьалкхен комиссе дIайийцай Калмыка духхьашхда хьаьль сомий консервай завод. Технически шаьръеши технологически тоха а шера 6,5 миллион банка консервай аракеца лаьрхIа йола механизированни автоматизированни юо линий. Укх шера а аракецаргья тайп-тайпарча сомах яьча компотий кхо миллион совгIа банка, томатни пюре, повидла, джема тоннаш.

(ТАСС корр.).

Советски байракхаш тIехьIа ших дIа-эха кхуьлеш нуьй кхуьлеш на-нехь хаст-хасте хьоашагIа хул туриста мортаешка.

СУРТА ТIА: советски пассажирски «Шота Руставели» яха лайнер туристаш тIахьаш Стамбула порта оьццалаьча.

Н. КУДРЯШЕВА сурт. ТАСС фотохроника.

СЕВАНА ОАРЦАГIДОДА АРПА-ЧАЙ

Лакхача лоам тIара Севан яха эрменски Iам тIайх ца болийташ лоаттабара ноакъостал дергда лоамара доагIача хиво — Арпа-чай.

Специалисташа лерхIачох, цун хьаьрсама хлорагIа сунт а теха социадергда из, хIаьта цу тайпара хьалийнача водохранилищаши декхар кхоачашдергда — цкъа-зале кхы тIа а Севанна чу дахийта хий а лургда, шоллагIадале, Нахичевански автономни республика итташ эзараш гекташ долча лаьттан тIа хий а дохийтаргда.

Арпа-чай тIа хьаьчоб эггара хьалкара гIишлошъераш. Кастте укхаза хьальоттаргья ерригаш а лаьрхIача 100 эзар совгIа гектара тIа хий дахийта йиш хулийтаргйола гIирсий комплекс. Лоамашта юкъерча водохранилища йоккхача чево чулоацаргда 150 миллион кубометр хий. Лоамах халача хьалашка ах километр йIаьха сунт тоха езаш ба цу тIара гIирсашдераш. Сунтагара массехк километр лаккхелъарча хиш кертера аьрда оагIорахьа а аьтта оагIоралье а дIагIоргда каналаш. Хьалхарча аргIанарча объектий комплексана юкъедоагIа ишта тоннеле-шахте гIолла хий дIадехкилга а.

Расим ГУСЕЙН оглы Агаев.

(АПН).

МОСКВА. Дунен халкъашта юкъерча VI фестивале дакъа лоацараш итальянски актриса Моника Витти (юкъе) ший кердача доттагIашца советски актерашца Артмане Вийецен Банионис Донатасаца.

Л. ПОРТЕРА сурт. ТАСС фотохроника.

Коммунисташ—ялат бахьан лоаттабеча къовсаме

Ялат бахьан долаш тIагIерта къовсам лоаттабу укх деношка «Ингушский» совхозе. Укх шера ялаташ чуэшача белгала да балха темгаш дакха хилар. Цига хьалхара дакъа леладу тха партийни организаце коммунисташа. Ка боала ялаташ чуэшача дакъа лоацаш волча дIара коммунисто шийна хьалхашка декхар оттадьа ялат ца дойтеш болх мел ца балийтеш.

Юххьашка комплексни мегадагIо чуэша лаьрхIадар оаха ялаташ, цхьабакъда, цул хьалхагIа чIоагIа дийлхача догIашa йиш хилийтандар уж ханнахьа чуэша долале, чIоагIа хIараз дацдар бесар. Цудухьа хьакхари ардари къаьста а долаш чуэша дийзар ялат. Совхоза боахлошта тIалатта декхар бехктохамел доархIамен хилар хьета а деш, пятилетна даьлагIча шера хаувкьаи бахьан долаш лоаттабеча къовсама керте эггар коммунисташ.

Дика тоаль ерриге техника ялат чуэш кийчъяьй. Дийналь а бус а совхоза ехашка болх беш я 43 комбайн. 7—10 комбайн юкъе а йолаш йолча группашта керте латт коммунисташ. Акмурзаев Бигатгири, Гетагажев Хьажбикар, Мержоев Юнашl сана бола опытни комбайнераш. Цу комбайнераша, болх тIехдаша бирна хьоккхаш а телаш, шоай сменна нормаш шоазза тIехкхачашьу. Из хьоккхаш хьайийнаб совзоза яхача комбайнераша а. Царех бе Даурбеков Микаил, Умаров Химарзи, дукха кхыбараш.

Горохи мукха шоай ханнальен дикен чуйиаб, халонаш кIезига хаинасне а. Бобови культураш чуэца цхьа жатка мара яц боахаме. Цул тIехьагIа горох чуэцаргйолаш кIезиг-дукха хуеш лаьрхIар ялат чуэцаш йолча «ЖВН-6» яхача жатка конструкци.

Ший комбайна эггара хIалха мердаьйккхиа вьлор М. Даурбеков. Хьокхаш касарагIа горох Iоюлдаш хиннача Микайла цу ханналиа боахама ца хиннача тайпара лакха балха темпаш гайтар. Цо хIара дийнахьа хьенхе касарагIа Iоюллар 20—25 гектара тIара горох нормагIа кхакха саргоб гектар мара йоацача метте.

Шай къахьегама ду цхьанрелд хьалхагIа дIалоладора хьалха латтача механизатора, боал къовлабеннachул тIехьагIа мара цIаволацар. Болх чаккхбьннпачул тIехьагIа шоллагIча денна кийчйора шие комбайн. Делкъийга хIама дуаш йоакха ха 15—20 минут лоацийр. Пхе балхa дийнахьа цо хьокха Iойиллар 140 гектара тIара горох. Ялаташ чуэца доладеннача хьалхарча деношка хьакха герера хара теле цIе ьынцел хIанз а дIахийцац хьалха латтача механизатора.

Ялаташ чуэца доллалца аьнна совхоза администрацеи партикомо яьна решенегIа поощренени тайп-тайпара формаш оттаяй болх дика баьрашта теле: цIе байракхилгаш, яьнпелаш, ахчa премеш. Хьалха латтараша нормаш тIехкхоачашьярах хIара денна 10—15 сом ахча премеш яйю.

Ялат чуэша болча комбайнерашa Умарова ХIимарзас, Гандалоев Султана хIара дийна хьекха Iодула 30 гектара тIара ялат. Ялаташ чуэшаш йоаккхача агрегаташа хаддинза болх белга Iаламду хIара дийнахьа 10—12 рейс еш болча шоферашa Саутиев Мусас, Чантиев Iиcаc. Ерригаш а ялат хьосзача болх беш яраш 40 автомашинии лафеташ тIехь йоаг 15 трактора я.

Централни хьатта хьалхагIе а дика вIаштIехьбаьккхача балхах дика бевкат дьянад. Ерригa майда асфальт йилла шаьрьаьй, паргIатен дикен складаш хьалъяьй. Укх шера шоллагIа тарвз оттадарах транспорто сеца латташ вIалла ха яккхац. ХIанзе а дена йоакхо ю юха шера хьувкъаьна. Шозза шIендай цхьадоаккх фуна лаврхIа цIа. Ялат шIендеш йоаргa агрегато шара сахьата 24 тонн цIа шIенду.

Хьаттара болх дика вIаштIехьбаккхар эггара хьалха цун заредующена коммуниста Даурбеков Жамалдина карагIдаьниа хIама да. Ялата хIара килограмма чIоагIа учет ледаю Жамалдина. Из хьож ялат бахьан долаш къовсам лоаттабечун хIара толам «Молние» листока тIа, пешгазета тIа къаьгга хьахьокхарга.

Бийсанна а сании хьаттара болх. Кхашка баьъеннача хана къаьсе сийрдайоал прожекторашн лампаш. Хьатаенача шоллагIча смено бийса юкъеяххалца бу болх. Цул тIехьагIа, са яхле доаллаш кIезиг-дукха са а лелe, юха а къахьегама кердача денмера йоакхо дIайолалу.

Цига хьатта башха столови йиллай цкъа дуаш 60 сага хIама даа йиш йолаш. Из кийчъяьй дикача кухонни оборудованеца, холодильни установкаша. Ялат бахьан долаш лоаттабеча къовсама хьалхарча юкъаьге латтарашта чам бола даа хIама кийчду къонача повара Мамиева Мадинаеи цун гIоноч Мержоева Напсатеи.

Хьатта болх беш а массе тайпара мала шийла хиш, саа гIаьле йоккеш йола тика.

Кхаштарча къахьегамхошa чIоагIа гIадбаха тIаьц шоаш шалча баьхна культурини идеологически фронта болхлой. Укх деношка сакъердане концерт дахьаш хьатта баьхкар горда Грозненча В. И. Ленина шIерагIча культура ЦIен художествении самодеятельносте дакъа лоацараш.

Вай мехкарча а воаса декхарча а кердача событеех дуиц политинформатораша Амраев Султана, Долтмурзиев Iиcаc, Гандалоев Махьмада, Чабиев Вахьаудина.

Массанахьа а хоза кийчдаь хьалтеха доахк «Эггара хьалхара фийт — Даьхи анбарашка», «Ялат бахьан долаш лоаттабу къовсам — коммунизм бахьан долаш лоаттабу къовсам» яха а цхьаола а плакаташ, стендаш.

ХIанзале а пачхальккхен амбарашна дIачудениа 1000 тонн совгIа ялат, хIаьта из цифра дa тIехьлакхдуш а я.

Ялат ца дойташ ший ханнахьа чуэцара шоай деррига низаш тIадерзадаьд тха партийни организаце коммунисташа.

М. ГУНОЕВ,

«Ингушский» совхоза партийни организаце секретарь.

ВАЙЦИГА ХЬОАШАЛГІА ПЕНЗЕНЦАШ

Хіара творчески коллективо вазара цхьацціайола бехктокхаме хенаш хул. Цу тайпара ха я хіинз, Грозне гастролеш дІайолаеча хана, тха творчески коллектива яр.

Росса эггара къаьнгІдолчарех цу! да А. В. Луначарски цІерагІара Пензенски лаьчахьалкхен эрсий драматически театр. Уж шера ший 175-гІа йола сезон чкойсаш театро. Эрсий а кулбехьен а классиний произведенех йола эзараш спектаклаш, вай Даьхен а доккан дехьарча а дикагІболча авторий хІинзарча заман пьесаш я театро коллективо уттаньраш а уттаераш а. Тха город догІаарца цхьана догІайоагІар драматически искусство а, цох дІакъастергдоаца дакъа хиена дІаэттад театр. Цудукъа доккал а дени тхоайцига бахкача хьаьшашта города ударни гІишлош, исторически моттигаш дІайовзийтеш Москвски улица тІе уж бигаза Іац тхо. Цу улицагІа а эггара кердагІа йолчо техникаш хьалъь театра здани. Хозалетт ма массане а.

Театра ший выступленеш магІнa городашна эьй. Уж иттеш я Киев, Одесса, Сочи, Севастополь, Кисловодск, Ростов, Волгоград, Ставрополь, Львов, Чернигов, Саратов, дукха кхы а.

Кхозза хиннай тха театра коллектив Москве. Эггара хьалха столице пензенцаша йикьар тха мехкахочо В. Г. Белински къона волча хана язъьча трагедех оттадъ «Дмитрий Калинин» яха спектакль. В. Билль-Белоцер «Шторм» яха спектакль бІаргайнай москвичашта.

Лермонтовски юбилея денош ма Кремлевски сцена тІа М. Ю. Лермонтова «Тамашийна сага» яха романтически драма оттайир оаха. Цу кинашца сцена тІа ьнкхаецар из пьеса.

Тхоай керттера репертуар енай оаха Грозне. «Хищница» яхаш я Бальзака «Жизнь холостяка» яхеча романах В. Фабре язъьа пьеса. Из пьеса тха театро сцена тІара дІа ца йоаьй дийтта шу да. Бальзаковски произведене художествени нит, колоритни образаш, конфликтай кІоаргга психологизми драматизми — из дерригa дика къахьекхад ьыие хет спектакль отталъча режиссера а актераша а.

Шийна ниъсса кхы цхьаьнта коащеча ьыхачен соедегарал лиладечен Руже образ тІехдика кхоккалай РСФСР-а халкъа артиста П. М. Кирсанова. ТІйщена баьхах хьалйизаа йолча Бразье Флорай психологи ше ма ярра говза дъокхокх РСФСР-а халкъа артистиаьс Л. А. Лозицкаяс. Иштта дика ловзаю шо-шоай ролаш цу спектакле дехьа лоацаеча хІара актера.

«Власть тьмы» яха Л. Н. Толстоя пьеса дунен драматурге произведенешта юкъа дикагІчарех лоархІаш я. Спектакль хьакъахк эгІазлонаш социальни нийсо ца хилерен духьалара низ бола протест, вакъра гуманиш, сийрда гІулакхаш.

ЛоархІаме моттиг дІалоац тха репертуаре морально-этически социальни проблемаш уттаеш йолча, хІинзарча заман сагах йолча спектаклашa. Царех я В. Розова «Традиционни сбора яха пьеса. Массанена дукхеезаш я кІоаргга, хьамкъалера цхьан безала «История» яха пьеса. 30-ла шерашка язъьа я из, бакъда хІанз а тІехьа сцена тІара Іо ца йоалош я.

А. Арбузова «Вера, Надежда, Любовь» яхача пьесе событеш Сийлахь - боккхеча Дай-мехка тІама хенара я. Кхы йиший халана вакарах дувц спектакло. Ший турпалаша гІолла къаьгга хьагойт драматурга мехад, дерригача халкъа Іаткъа сийлахь-йоккхий событеш хІара советски сага вакара дакъа хиена дІаэтта хилар.

Зрителашта дукхеезаш жанр я комеди. Ши комеди енай оаха Грозне: В. Шкваркина «Страшный суд», Д. Флетчера «Испански священник».

Бицбеннабац къона зрителаш а. Царна оаха хьокхаргба В. Губарева «Великий волшебник» яха фальг.

Республика дукхача бакхлошца, юртбоахама къахьегамхошца вІашагІкхетаргба тха творчески болхлой. Шоана бовзаргба театра дикагІболa артисташ: РСФСР-a халкъа артисташ П. М. Кирсанови Л. А. Лозицкаяи, РСФСР заслуженни артист Н. А. Накашидзе, артисташ В. Т. Арсеньев, М. И. Тамбулатова, В. З. Панков, В. Д. Кусков, дукха кхыбараш а.

Теша безам бе грозненцашта уж безалургхиларех.

В. ЗАЙДЕЛЬ,
Пензенски театра литературни дакъа заведующи.

Укх деношка город Грозне дІаяьхьар картингах бола цегиралонта юкъера Еррагсоюзни яхьаш.

СУРТА ТІА: (аьрдехьа) 125 кубически сантиметра классах котало яьхараш: хьалхарвар — № 3 Густешов Михаил (г. Москва), шоллагІвар—№ 17 бакьнец Мирзоен Александр гон тІа хьакха боагІа. (АьттехьА) фотокорреспондента Н. Кобиашвиле хьаьм чахкьаьначуя тІехьагІа сурт даьккхад 50 кубически сантиметра классах машинаш хаккаш котало яькхача рижанина Эрвин Дука.

«ТЕРЕК» ИЙШАР

«А» класса шоллагІча группа цхьоалагІча подгруппа командашта юкъе мехка футбольни чемпионата 19-гІа тур хилар 19-ча июне. Грозне Орджоникидзе цІерагІарча стадионе Ивановерча «Текстильщика» яхача командаца ловзар «Терека» футболисташ.

Цу дийнахьарча матча хьалхарча минуташка мекъа ловзар шиъна команда футболисташ. Бакъда, тайма итт минут яьлча «Терека» футболистел сихагІа а зикагІа а ловза болабелар хьаьний. 20-ча минуте «Терека» футболиста В. Кочергина бехкагІа «Терека» наІарашка хьалхара бургаш чутехар хьашаша. Из гол чутехачул тІехьагІа дикагІа ловза болабелар вай футболисташ. Цудухьа цхьа иттех минута территориальни совдо царга хилар. Бакъда цул тІехьагІа юха а эсала лийш баьлар вай футболисташ. Лоаца аьлча лиш дении шин буси са а па лоІаш болх баьчул тІехьагІа футбольни майдан тІа арабаьнначарна тара бар вайбараш. Цудухьа цхьоалагІча тайма ловзар чакхдоалача хана цхьаьхен, шоллагІча тайме кхы шиъен—йиъ бургаш чутехар вай наІарашка хьаьший футболисташо.

Ши бургац юхаекха йиш йолаш бар вай футболисташ, бакъда эсала ловзаш хилар бахьан долаш аьттув баланзар.

Белгалдаккха деза кхоалагІа бургац вай наІарашка «Терека» вратара Бойченка бехкагІа чутехалга. ПаргІатта хьалаца йиш йолаш хиина бургац, хьалаьначул тІехьагІа соцае маганзар цуна. Бера а ниъха вай наІарашка чухлар из. Цу тайпара счет 4 : 0 йолаш чакхьаьлар матч.

Х. МАГОМЕДОВ.

№ 13 йола «Агитатора блокнот»

Кеватеха араьнннай КПСС Нохч-ГІалгІай обкома пропаганди агитацен отдела «Агитатора блокнота» № 13 йола арглаьара номер. Из хьаеллачу «Правда» газета тІара кепа техача «Интернационализмаца бола тешам» яхача передовой статьяца. Коммунистически болхлойн партей дуней халкъашта юкъерча Совещане материалаш дІайовзийтара лекторашта, пропагандисташта, агитаторашта, политинформаторашта методически хьехамаш даьд.

«Массово - политически балха опытацара» яхача рубрика кІал я «Знание» обществa Наурски районни отделене бехктокхамерча секретара Е. Саранцевай «Наурски районера ленинцаша» яха статья.

Блокнота тІа иштта деннад ялатаи чуяхача хана агитационни болх вІаштІехьбаьккхара хьакъехьара методически хьехамаш а.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

Сцена дукхаезар

Производстве хала болх а баьчуена чІоагІа кІаьдвенна ше вале а цкъа сценах бІарг па техача Іелаш из дукхаезаенна саг, — аьлар цкъа соца къамаьл деш Измайлов Мусас.

Цу хана дукха теркалланзар аз цо аьннар. Аз айса а сцена тІа болх бу дукха ха яйар. Бакъда, хІанз Муса сайна вайза тоьал ха яьннача хана хов, сона из мел бакълийнаа. Муса ваьннав цу денига. Сценанара къаьста ха ма цуи, аххa балха хулар еле.

Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза ветфельдшер ва Измайлов Муса. Дукха болхло ва оал цох. Дикка кхоачаду ший декхараш. Бакъда, хІанз аз дувцa лаьохІар цуи балхах дац, цуи вахара сценаца хиэзенача оагІох да.

Художественни самодеятельност бархІ кружок я Дубовской культура ЦІагІа болх беш. Уж я: хоровой, халхарий, художественни дешара, эстрадий, баянистий, драматически, вокальни, сольни валц алара. Цу бархІенна юкъе Мусайна со езаш яи-кх вала йиш волаш цхьаькха а ца. Искусство езаш хиларо къоастаяйтаи цунга уж. Бакъда эггара хьамсарагІа хет Мусайна драматически хоровойи кружекаш.

Пхе шу соагІа ха я Измайлов сценанара къасташ воаца. Цу хана чухь цо тайп-тайпарча спектаклашка ловзаяь ролаш дукха я. Бакъда, дукха хилар-м лоархІаме дацар, белгалле деза цо уж дика ловзаеш хилар. Еррига а говзал тІаязийта, шекхаштта кийгаю цо хІаоа роль. Нагахь синна ше ловзаеча ролаца ловзам боще а кхоачамбоацар гучадаьлча шийна хеттача тайпара ю кийчъялаца сцене тІа айхаи Муса. Шай образа уйла бойкъоаца, йолча тайпара хьакьоккхаш дика лова сцена тІа Муса. Дика ловзарца ший образа дика лаю а во лар а зрителашта къоастаде воккъостал ду во. Цудухьа зрителаша боагІаш бола мах бу, чІоагІа дукхаезенаш царна цо ловзаю ролаш. Къаьстта дика ловзаю Мусас «Фрикция» яхача А. Кулика спектакла (Маноскина роль), «Партизанкай влар» яхача Воробьевa (гестаповца Кайзера роль), «Черемухана юхле вІашагІкхетар» яхача А. Лаьяна (моряка Аллилуй Михаила роль), кхыча а спектаклашка.

Культура ЦІагІа болх беча совета а юкъевоагІа Измайлов. Цига шийна тІадилла гІулакх кхоачаш ца деш цІаккха а йийнавац из. Из бахьан долаш ше массанена а везавалийтан самодеятельни артисто.

Балхара мукъаваьлча цІагІа ле хІама доаца эаш Муса. Кхаь бера да ва из. Бакъда, царна боагІаш бола кхетам бала а шийна дукхаезаенначa сцена тІа выступленеш а а дика вІаштІехьдоал цуи.

Шийна хоир, сценацара безам, ший говзал кхачаниа дІалун ва Муса. Шаккха а геркал ца вешь, тесса литаташ цо сийтара гІо деха венар. Нагахь синна юкхьанна сцена тІа ваьнначуи деррига а вІаштІехь ца доале цунца къамаьл ду, искусствацара безам цун бовргбоаца гІулакх вІаштІехьдоалкх. Воалачча хана нийсляни хиина холонаш ше иштта эшайора дуаш.

Лоацца дийнача шийгара дика хьокхам гойташ хьамоагІа ше сцена тІа ваьнача, пхе шера самодеятельни артист Измайлов Муса.

Л. АГАФОНОЧКИНА,
Дубовской культура ЦІен художественни кулгалхо.

СОВХОЗА СТОЛОВИ

Берригa теркам тІабахийта къахьегача совхоза хьайбаш, кхиш делалерий, механизаторий къахьегама овсарле лакхьера бонкхача доаохІане да царна станицахара бытови хьалаш, культурно салоІалга, кхача кийчбелга нийса вІаштІехьдаьккхар.

Белгале деза Гусинский районерча Ермоловски совхоза кхачан гІулакх дика оттадаь хилар. Цу гІулакха дика йоакхо яь совхоза кулгалхошен парткомон.

Аьлча кхоачам ба, 14 июле, тхо цу совхозе долаш столове заведующие Цуцаева Юлас баохІ тайпа даар тІадола меню хьелар тхога. Йолаш йола ІіайкхА шура, чай, кхьдар доаш. Укхаза веначa сага баа йиш я лохача мах тІара кхача: гулиш, котлеташ, чебурекаш, кхарза устагІан дулх, ветчин, кхоза фуаш, кхьлараш.

Укхаза совхоза къахьегамхошта фу хет хьогІ столове кийчбеча кхачах, аьлча, жалобайи предложенейи книжка тІа хьежача наІ жалоба яхо, ахха бисалаш мара. Цу тІа Ермоловски юкъерча школа хьехархоша Тонконогова Татьянас, Дьякова Ленас, Голосова Валентинас, кхыбараша даь йоазув: «Дукхала укх столове хІама даа яхан тхо, цІаккха тхо оаьа доацаш кхача хинаьбаш укх чу. Даа хІама чам болаш эцадаь доацаш боагІача боарамагІеа хул, пхьегІей помещения дайи цІена лоттаю. ХІарта столове болхлой Іимера, безаме ба. «Иштта баркалаш оалаш йоазонаш даьа совхоза электросварщика нов. Васькинас, совхоза болхлочо нов. Коснаева, Респотребсоюза транспортни контора шофера нов. Атапшиковa, кхы дукха бараша.

ТІех дика болх барах столове коллективана дукха Сийлен грамоташ тийшнай. 1965 шера совхоза кулгалхошен болхлой комитетон совхоза къахьегамхошта дика гІулакх дарах Сийлен грамота еннай столове коллективана. ХІаьта 1967 шера республика юртбоахаче Министерства а юртбоахамаш заготовкайи болхлойн гІулакхерча ваьхен профсоюзий обкомо а совхозий столовешка хьажара дІайахьаче конкурсе цхьоалагІа моттиг яккхарах цу столове коллективана Сийлен грамота лу, совгІата цхьа бІаь сом дала хьожаду.

Цунаева Юлий ший а я массеж Сайлен грамота. Ала деза, из ше шефповар йолашие столове заведующа хилар. Дукха къахьег Юлас юртарча наха сайна кхайкарча механизаторашта а дикеи хачахьен кхача лоаттабара.

Нов. Хализова кулгалдеча № 2 йолча бригаде йолаш са теркам тІаззор станерча зІанигача столове. Повара Мовлиева Халисата ІалаьнатацІеней лостам болаш лоаттаю наха хІама дуа моттиг. Цхьайтта сахьат далале дежкъийга дуа хІанна кийчнаь ьлар калай кхалкг. Тхога меню хьа а кховдаь кхай тІа балха болча механизатораша кхача дІабакъа кийчлуш яр Халисат. Из хІана хийнахь деш да. Ше тоэо хулийт ставе кхьлухаш балха тІера па бузбийташ шоаш болча моттаге хІама даа.

Бригаде деза, кхай тІара столове централани усадьбера яр ва хилар. ХІаьта а цІена я укхаза. ДареґІа ба совхоза механизаторашта бив кхача.

Механизатораш, бригада кхыбараш чІоагІа раьза ба Мовлиева Халисата кийчбеча кхачаца.

ЦхьоалагІча бригаде а кхача гІулакх иштта дика датт.

Ала деза, цу лероагІчех Цунцаева Юлий дакъа доалалга, хІана аьлча дайи бригадни поварашта хьехаш новкъостал ду цо.

Ч. СЕРГЕЕВ.

ДУНЕ ЦХЬАН КІИРАГІА

ВАХАРО ІОМАВУ

Парижа пригороде Французски социалистически парте съезд хилар. Цун итогаш — хІана цІенхаштарча кризисо хьекхаш я реформизма концепции практикей оьнна коммунистически болхлойн партей московски Совещание вывод нийса хилар хІаькъокхаш дола къаьгга тешал.

Французски социалисташ шоай съезде баьхкар дукха ха йоаццаш хиннача президентски хоржамашка шоай парти вІоагІа эшарах йола уйла дег чу есса а болаш. Из ишта нийсденнад парте аьттехьарча кулгало барт эгІабеш йола политика делаири Франце коммунисташцен кхы мел долча аьрдехьарча низашцен цхьаькха дича а цхьана хила ца тигари бахьан долаш. Цудухьа дукхача наха овгІув хьал ца лоацаш бисар социалисташ. Цар кандидата — даьрагІа волча антикоммуниста Гастон Деффера — вІаштІехьдаланзар соахка июнь бетта къадан собране хиннача хоржамашка социалистически партена тІехьа хиннача голосех вхаш а шийна тІехьалха...

Вахаро еннача берсача урока влиянегІа французски социалистически партена юкъе парте кулгала а Іаткъаш барт эгІар. Цун цхьа бола лидераш гучдакхье дІаэттар французски монополистически капитала хьашташ ма яххара йолча реакционни позицен тІа. Парте аьттехьарча ткъамa лидер Деффер кхыметтех съезде ва а лоархІаванзар цу тайпарча позицешта критика яр кхераш. Цу кхьан хаика къахьегамхошa дІадехараш, къаьстта а коммунисташа социалистий цхьоагІо хилерен цхьана гІулакхаш леладерен дешашка, термалдергахьа бувла баьлар парте вож дентелаш.

Съезде къамаьлаш даьча берриташ а хІана бац аьнна болча ораторамa белгалдоахар, парте мугІарерча членех бола дукхах вах аьттехьарча лидераша партена качбелла, барт эгІабеш бола никъ бахьан долаш ишта хІама нийсденна чІоагІа далахеташ хилар. Цар дІалийхар буржуазни партешца цхьана гІулакхаш леладара тІабергабаь никъ дІакхоссилга, аьрдехьарча низий цхьоагІо чІогІъяра тІехьа эттар уж.

Юххера а кхаь дийнахьа дискусси яьчул тІехьагІа кхаь наькъах ши дакъа голосаш тІехьа а йолаш тІайийнар «Аьрдехьарча низий союз» хьаелга хьалловцаш йола резолюция. Резолюце тІа иштта белгалдоаьх буржуазни «центрацара» йоллагІа комбинацеш лелаяр кхераме хилар, цу тІа йоах, хьалхагІе оттаь цхьаькха услови а йоацаш социалистически парте капиталистически низашта духьаларча къовсама дешех лаьна Коммунистически партеца къамаьл доладе деза.

ПАЙДАНА ИНИЦИАТИВА

Пайдана инициатива еннай Финлянде правительства, дешала хьашт долаш йолча ерригача начахьалкхеенашка кхерамален декалех лаьна ерригача Европа юкъара совещани гулъяра кийчо е йолаш хьанa предложени а луш кхийкарал дарца.

Ховш ма дарра, цу тайпара совещани яра хьакъехьа укх шера март бетта кхайкарел даьдар Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача пачхьалкхенаша а. Из предложени чІоагІа раьза хиина тІаийцар вай континенте дикача лоалахой, вІаши тешара, дІаюха дувцар кхетадара принципаш котьлар теттара чІоагІа хьашт долаш долча европейски халкъана. ЧІоагІа лоархІаме да, пхьаькха пачхьалкхе, из дарра аьлча, совещани гулъяра идеяна дукхала ца ялар.

Цу хьалашка фински правительства инициативо новкъостал ду совещани гулъярах дола дош практически наькъа тІа даккхара. Белгтала аьлча, хьайоах, совещани гулъярна дувзадена дола дешаш дувцара европейски правительствашта юкъе консультацеш йолае а белгталарча стаде вІашагІкхета а деза.

Цунна дувзадена малхбузен европейски кепайоазоно боккха лоархІам бу Финлянде президента У. Кекконена Англе йихьача визита.

Кекконена ше, Букингемски дворце торжествени обеде къамаьл деш, хьакхайкадир: «Европейски кхерамален проблемашта йола совещани вІашагІтохара торонаш тохкаш я Финлянди европейски дешашка реалистично хьежар цун хьаштаье ма яххара лолопдаь. Йолаш йолеш ирсабаьлъа тІонйиан тха нейтралитета позици бахьан долаш цу тайпара инициатива ялара тхоай предлосьмкаш йоландаь, хо цу гІулакха аьттув болаш йоландаь».

Цхьаьдолча лондонски газеташа Іоттараш ю английски правительствана Финлянде инициатива хьаллацара дукха сихо еш из йоацийдаь. «Морнинг стар» яхача газето яздечох, Англе дІаяккха еза Боннана тоамбар деш йола политика. Кхымел дар дІадаьлча из тайпа политика хьагучайоал укх дешошка малхбузенгермаски летчикашта 20 английски тІема-фегарча баазех пайда эца бокъо енна хиларах а. Боннски политикана тІехьаетталуш ва а делаш, язду «Морнинг стара», президента Кекконена предложени тІаэпа езар английски правительства.

Г. ШИШКИН.

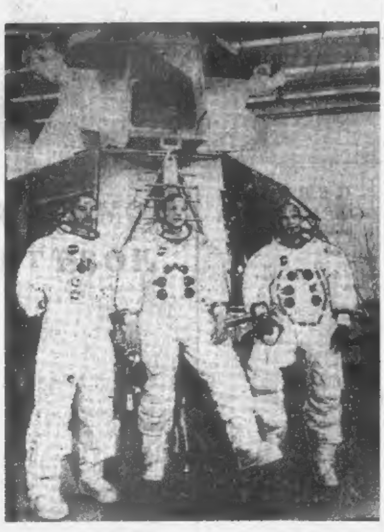

США «Аполлон-11» яхача космически кораблa экипажа членаш (аьрдехьара аьттехьа) Майкл Коллинс, Нейл Армстронг (корабла коммандир), Эдвин Олдрин.

ЮПИ—ТАСС сурт.

БЕТТА КАБИНА ЧУ ЮХА ЧУБАХКАР

НЬЮ-ЙОРК, 21 июль. (ТАСС). Бетта тІехен тІа дІаарабаьлща хиина американски космонавташ Н. Армстронги Э. Олдрини бетта кабина чу юха чубаьллаб. 2 сахьат сагІа да ьыккхай цар Бетта тІа.

ПрограммагІа лаьрхІа хиина операцеш кхоачашъьай космонавташа, Бетта тІехен тІа гІолла лелх ногий тьежаб, Бетта порода образецаш гулъяй, Ілман эксперименташ яра оборудовани оттаьй, моттига сурташ даьхад.

Космонавташа Бетта тІа мел яьккхача хана телевизионни передача яь дІаьттаи тІа Іочу.

Бетта кабина Бетта тІехен тІера гІоттае лаьрхІаз московски хьаха 20 сахьати 50 минути яьлча.

БИЗНЕСА ГІУЛАКХА

НЬю-Йорк. ТАСС-а корр. А. Жигулева хоам бу:

Хаина балхара болхдай дІабаха йолаенпай США автомобильни компанеш. Хьабе болх боацаш бисара кхерам тІабессаб автомобилаш еча 50 эзар сага. Предпринимателаша цу тайпара гІа баьккхаб Іалаьмате доккхий пайдаш шоашта юхедитар духьа.

Царех цхьадола какъа доша кхерам эттаб реализаци аьза йола предузби складашка сов дукха Іафва дувзадени. «Дейли уорлд» яхача газето яздечох, производства хула зенаш къахьегамхой чоах балхара уж дІабахара наьхьаа дІатакхи лаьрхІар веменема.

Цу тайпарча хьал тІа эттав чикагски тракторни завода 3,5 эзар белхало а, кертерча дакъе сеграш. Завод ший доалахьа йолча «Харвестер корпорейшн» яхача компание хьакхайкадаьд из дІакъовлаш хилар.

Цу гІулакха протест яьй американски негритянски профсоюзни совете. Цо дІаккхайкадьд, тайп-тайпара манифестацеш яра хьаьца Чикагора еррига негритянски общинa царгагІйоакхарчи ше хІабоахаш бола болхой хьашдрача, аьлча.

Дулхана болх бери профсоюзни органо — «Батчер Уоркмэн» яхача журнало хоам бу, США эггара йоккхагІа йолча «Свифт» яхача дулха рафинеска еча компание 250 бойлил дулх гІораду заводаш хІакъовлара програмна кийчъяь хилар. Улкхашка араккосаргвезаш 14 эзар белхлочеа, белгалдаккх журнал, ...

СИЙЛЕН ЦІИ ЕННАЙ

Пхе шера план кхоачашъяра шерра социалистически яхь яьр жай Грозненски вагонни депо коммунистически къахьегама коллективана юкъе. 673 саг коммунистически къахьегама цІи лелаеш ва, уж хул тха предприяте къахьегарех 77 процент. Покхьача йиъ цеха шийтта сменаи бригаданен коммунистически къахьегама сийлен цІераш тийннай.

ХьалхагІа тІанйисеч социалистически декхарашка хьежа кердa дераш тІанйиар тха сменай, бригадай коллективаша В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийца.

ТІайийцача керда социалистически декхараша тІаложаду къахьегама овсарлеи аракесча продукте дикали лакхъир, технически прогресс, эстетика, культура, быта гІулакхаш тоалдер. ХІаранен коллективашен тІанйина декхараш кхоачашдара итогаш юш профсоюзни группай собранешка, цехий комитеташка, депо месткоме хІаране бечи балхo мах беш. Бригадай, сменай, цехови декхараш кхоачашдара оттаь мероприятеш бригадай, сменай, цехий коллективни собранешка йийце юкъаэча коллективни собране тІаяш. Итогаш еча хана производстверa болх лаьрхІа ца Іеш къахьегама дисциплина лакхъярга, наха юкъерчен цІагІархошан гІулакхашка хьож. Декхараш гуча моттиге къалтехад.

Яхь дІа машта йола хьалхокхаш хоза кийчдаь стендаш, плакаташ да депо кон.

Дика болх бу депо технически кабинето. Укхаза технически экономически темаех лекцеш еш, кердачен хьалха даттачеи технологех семинараш ю, технически хронико-документальни кинофильмаш гойт.

Къаьстта белгалъе еза кхыча коллективашта хьокхам гойташ коммуниста нов. Степанцева кулгалду чархаш еш йола цех. Цу цехе инженераш, техникаш, хьалха латта болхлой юкъеболаш творчески группа вІашагІъеллай. ХІанз цу группо цеха балха кулгалдарен сетевой хьисапе планировани изен керда технологически процесс оттаьй. Из юкъейоалле кийчъяьй. Цар могаьча мероприятеша торо хулийтаргья къахьегама овсарле 3 процент лаккъе а планал соагІа 20 чарха ремонт е а. Творчески планаш уттаеш хьакаре дакъа лоац коммунисташа нн. Устимчина, Аксенова, Елкиева хІаьта иштта в. и Бахматкова, Ребриха, Шведова, кхыбараша. Творчески группай болх вІашегІтох депорча общественно - конструкторски бюрос. Депо болх беча 14 творческий группашта юкъе 48 саг ва.

Цу группаша могаь тха поелприятe балха юкъейоалаь бархІ мероприятия е: колесни параш дІаккхухьийтаве лакена лаьохІача поворотни гомашта яь керда конструкци, буксаш хьаяхара керда конструкци, кхыяраш.

Дукха болх баьб специалисташен болхлошен Іа луча котельнен Іа тохаш юллача станцеи реконструкци еш. Депо коммунисташа - рационализатораша массехк маьлера предложенеш юкъейоалаьй пропирочни стайцена автоматизаци еш: емкостни цІенъе гидромониторни устройство, фо цІенду установки, кхыяраш. В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийленца накъболхаш яьча хьалхарча ах шера производствени измерителаш кхоачашъяра итогаша хьагойт шоли тІайийна лакхара социалистически декхараш кхоачашдара дерригa низаш тІадахийталга. Цистерни мехкдаьтта продукташ чуйотта кийчъяра тха керттера хьокхам 5 процент тІех ба.

Машиннаьлъахой Еррига союзни денна кердача гоалмашца сийленга накъаяхха кийчлуш я тха коллектив. Из цІей хьатІакхачале депо коллектива цІерагІа дика кхаъ кхаьчаб: машиннаькъа транспорта профсоюзий совета Къилбаседа Кавказа машиннакъа президиума тха коллективана коммунистически къахьегама предприяти яха сийлен цІи еннай.

А. МЕЛЬКУМОВ,
Грозненски вагонни депо партийни организацие секретарь.

ХАОТТАМ

Таханe республике гІоллен Грознен хувцалуш мерхаш е йолаш, дукхагІча даькъе йоачав а йоалаш, лостамаш хувцаш, лаьгІо, гІаьххьача боарамга кхоачам мух а хьекхаш ха хила тарлу. Фегара температура республике гІолла 28 — 33, Грозне 29 — 31 градус йІовхал йолаш хила мег. ДІахорча шин дени шин буси ваьшинайолча моттигашка доацача юкъагІа догІа делха а чІоагІа йоачаи хила а тарлу, лостамаш хувцаш, лаьгІо гІаьххьача боарама мух а хьекхаш. Фегара температура бийсашка 12 — 17, дешпашка 20 — 25 градус йІовхал йолаш хила мег.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-96; редактора зам.—3-39-11; бехктокхаме секретара—3-34-38; партийне вахарец, культурац, промышленности отделий—3-42-30; юрта боахамех письмоий отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря—3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект, 7-84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7-84.

СФ02269. Заказ № 3127.